

Uchwała Nr XII/85/2016

Rady Gminy Bliżyn

z dnia 29 lutego 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn
na lata 2016-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r. Nr 163, z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2016-2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Łyjak

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Podstawowym dokumentem wyznaczającym kierunki prowadzonej polityki społecznej na terenie gminy w latach 2009-2015 była przyjęta Uchwałą Nr XXII/142/2009 Rady Gminy z dnia 6 lutego 2009 r. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2009-2015.

Nowa strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest kontynuacją realizowanej przez samorząd Gminy Bliżyn polityki społecznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w obszarze spraw społecznych oraz warunków umożliwiających realizację w obszarze spraw społecznych oraz warunków umożliwiających realizację przyjętych zadań. Przyjęte rozwiązania przyczynią się do wyrównania szans środowisk i grup społecznych Gminy Bliżyn w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych.

Jednocześnie realizacja Strategii przyczyni się do usystematyzowania i zintegrowania działań podejmowanych przez różne podmioty realizujące zadania w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej, co w konsekwencji powinno znaleźć odzwierciedlenie w poprawie jakości i zakresie oferowanej pomocy.

Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Łyjak

Załącznik do
Uchwały Nr XII/85/2016
Rady Gminy Bliżyn
z dnia 29 lutego 2016 r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY BLIŻYN
NA LATA 2016-2022**

Bliżyn luty 2016 r.

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawą prawną do opracowania strategii jest zapis art.17. ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej:

„Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;”.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to między innymi:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r. poz. 1118),
2. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43 poz. 225),
3. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2015 poz. 149),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. poz. 1286.),
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127 poz. 721 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r., poz. 124).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390).
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 poz. 163 z późn. zm.).

Oprócz w/w aktów prawnych, przy realizacji strategii zachodzi potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej.

Przyjęta metodyka opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn na lata 2016-2022 oparta została na modelu uwzględniającym własne zasoby gminy: specjalnie powołany zespół, przedstawiciele społeczności lokalnej oraz przedstawiciele organizacji społecznych działających na terenie gminy.

Prace nad projektem Strategii prowadzone były przez Zespół interdyscyplinarny do spraw aktualizacji strategii powołany Zarządzeniem Nr 0050.59.2015 Wójta Gminy Bliżyn z dnia 26 października 2015 r.

Zebrano dane statystyczne dotyczące sytuacji gminy. W oparciu o zgromadzone materiały przygotowano diagnozę stanu bieżącej gminy, która obrazuje demografię, uwarunkowania gospodarcze rozwoju gminy, zakres świadczonej pomocy społecznej w gminie, zjawisko bezrobocia, uzależnień i walki z nimi, sytuację mieszkaniową, system edukacji oraz kultury i sportu.

Rozwiązywanie problemów stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli, a działania w obszarze polityki społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu z udziałem organizacji i instytucji należących do różnych sektorów życia publicznego. Rzetelna diagnoza potrzeb społeczności lokalnej oraz długofalowy plan działania jest niezbędnym warunkiem efektywnej realizacji polityki społecznej na terenie gminy Bliżyn.

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy to efekt procesu wyboru długofalowych celów i ustalanie programów do realizacji zadań. Jest to również opis procesu zarządzania oraz ukierunkowany proces społeczny, którego celem jest stworzenie warunków do integracji społecznej osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Władze samorządowe gminy Bliżyn dostrzegły konieczność sformułowania celów dla rozwiązywania problemów społecznych występujących na terenie gminy. Konieczność ta wynika z założenia, że stabilna i długofalowa realizacja opracowanych programów przyniesie dużo lepsze efekty, niż działania inwestycyjne, ale niespójne lub nienastępujące po sobie w optymalnej kolejności.

Strategia jest szansą na stworzenie długofalowej wizji oraz koordynację i hierarchizację działań. Dokument pozwoli we właściwy sposób i w odpowiedniej

kolejności rozwiązywać problemy, a także przewidywać niektóre z nich, zanim się pojawią. Opracowanie strategii stwarza szansę na zwiększenie wiarygodności gminy wobec partnerów zewnętrznych. Warto podkreślić jest również to, że planowanie strategiczne przyczyni się do przygotowania społeczności lokalnej do nadchodzących zmian.

Strategia stanowić będzie podstawę do tworzenia bardziej szczegółowych programów działania, poprawiających jakość życia we wszystkich obszarach życia społecznego.

Obecnie okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ustalono na okres od roku **2016 do 2022 roku**, co daje siedem lat na realizację przyjętych działań oraz ułatwi formułowanie zadań gminy, szczególnie przy pozyskiwaniu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia jest dokumentem wymagającym stałej aktualizacji. Zmienia się sytuacja społeczna i gospodarcza, nieznacznej zmianie ulegają również warunki życia mieszkańców gminy. Aby skutecznie zaplanować dalszy rozwój Gminy należy najpierw prawidłowo zdiagnozować potrzeby lokalnej społeczności, wskazać mocne i słabe strony Gminy. Proces wypracowywania gminnych strategii powinien być procesem uspołecznionym, czyli takim, który polega na włączeniu już na samym początku tego procesu grup mieszkańców, co prowadzi do przemiany całej społeczności i wykreowania dodatkowych efektów.

1.1. Zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn są zgodne z kierunkami polityki społecznej ujętymi w dokumentach strategicznych Unii Europejskiej, Rzeczypospolitej Polskiej oraz Regionu.

1.1.1 Zgodność ze strategiami europejskimi

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki.

Do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia wpisuje się w jeden z trzech powiązanych priorytetów:

Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto, wpływa na osiągnięcie kilku nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- 1) zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- 2) ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- 3) ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

1.1.2. Zgodność ze strategiami krajowymi

POZIOM KRAJOWY

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
Strategia wpisuje się w trzy obszary strategiczne, którym podporządkowane są cele strategiczne oraz kierunki interwencji:

Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny: Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny: Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia jest zbieżna z następującymi obszarami i celami:

Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego.

Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument jest zbieżny z celem głównym oraz następującymi celami szczegółowymi:

Cel główny: Rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia.

Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.

Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.

Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument wpisuje się w następujące cele:

Cel główny. Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski.

Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Strategia wykazuje komplementarność do:

Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym

Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych .

Strategie sektorowe dotyczące problemów społecznych:

Dokument jest uzupełnieniem zapisów:

- 1) Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
- 2) Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016,
- 3) Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015,
- 4) Narodowego Programu Zdrowia na lata 2007-2015,
- 5) Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015,
- 6) Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej” 2007-2015.

Dokumenty regionalne

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 służy wdrażaniu projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Jest elementem realizacji polityki spójności w Polsce. Aktualną wersją dokumentu jest wersja IV wydana w marcu 2014 roku. Głównym dążeniem do tego dokumentu jest wsparcie realizacji założeń Unii Europejskiej o inteligentnym i zrównoważonym rozwoju, który ma sprzyjać włączeniu społecznemu.

Dokument wykazuje zgodność z założeniami Umowy Partnerstwa w zagadnieniach związanych ze zwiększeniem konkurencyjności gospodarki oraz poprawą spójności społecznej i terytorialnej, a także z pozostałymi dokumentami wyższego szczebla.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Cele strategiczne, których realizacja przewidziana jest w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bliżyn są zgodne z celami Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Za jedno z priorytetowych działań uznano poprawę jakości życia mieszkańców poprzez wzrost zamożności społeczeństwa oraz umożliwienie dostępu do wiedzy i edukacji. Zwrócono również uwagę na rozwój potencjału turystycznego całego województwa. W osiągnięciu celu ma pomóc udostępnienie niedostatecznie wykorzystywanych do tej pory walorów przyrody oraz rozbudowa bazy turystycznej.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego służy kształtowaniu uporządkowanej przestrzeni województwa. Zawiera on cele i kierunki gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem walorów architektonicznych i krajobrazowych, wymagań ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia, bezpieczeństwa oraz wymagań ludzi niepełnosprawnych, a także walorów ekonomicznych przestrzeni. Przestrzeganie powyższych zaleceń ma skutkować wzrostem atrakcyjności i konkurencyjności regionu, ochroną bogatych zasobów środowiska przyrodniczego i kulturalnego, czy poprawą efektywności gospodarowania.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego jest dokumentem, który wyznacza cele realizacji polityki społecznej zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców. W powyższym dokumencie w szczególności zwrócono uwagę na minimalizację problemów wykluczenia społecznego poprzez wsparcie osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz rozwój efektywnego systemu wsparcia rodzicielstwa zastępczego, a także wyrównanie szans w dostępie do usług społecznych. Ważną kwestią jest również działanie na rzecz integracji społecznej i aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Dokumenty lokalne

Strategia Rozwoju Gminy Bliżyn na lata 2014-2024 przyjęta uchwałą Nr XXXVIII/250/2014 Rady Gminy Bliżyn z dnia 25.06.2014 r.

Dokument wpisuje się w następujące cele:

Cel strategiczny III - Budowa kapitału ludzkiego i społecznego.

Ze Strategią Rozwoju Gminy są ściśle powiązane również inne dokumenty planistyczne:

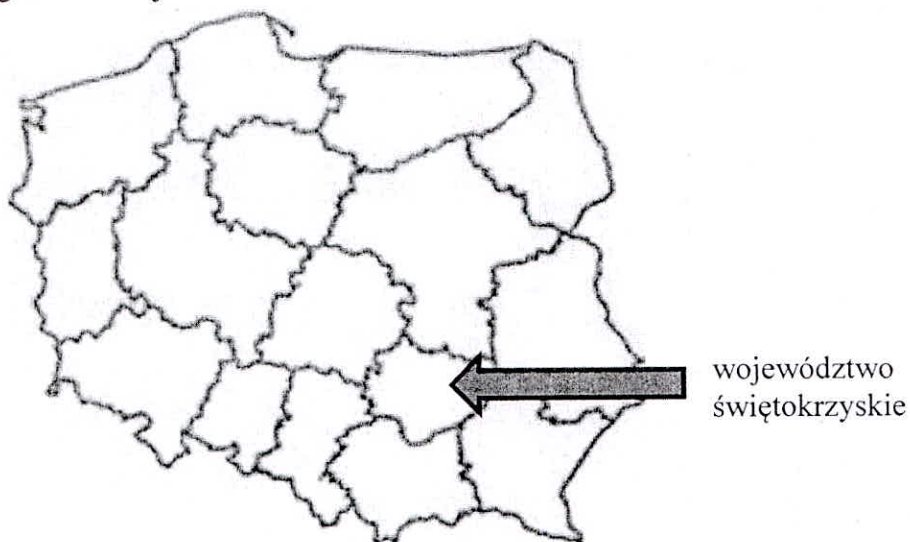
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Bliżyn przyjęty uchwałą Nr XVIII/161/04 Rady Gminy Bliżyn z dnia 14 grudnia 2004 r.;
- Plany Odnowy Miejscowości: Bliżyn, Brzeście, Górki, Gilów, Wołów, Zbrojów, Mroczków, Płaczków, Sorbin, Bugaj, Zagórze, Kucębów, Ubyszów, Sobótka, Jastrzębia, Nowy Odrowążek, Wojtyniów, Odrowążek.
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015 przyjęty Uchwałą Rady Gminy Nr II/12/2015 z dnia 27.01.2015 r
- Program współpracy samorządu gminy Bliżyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2004 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uchwalany corocznie od 2004 r.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Podstawowe informacje o gminie

2.1.1. Położenie

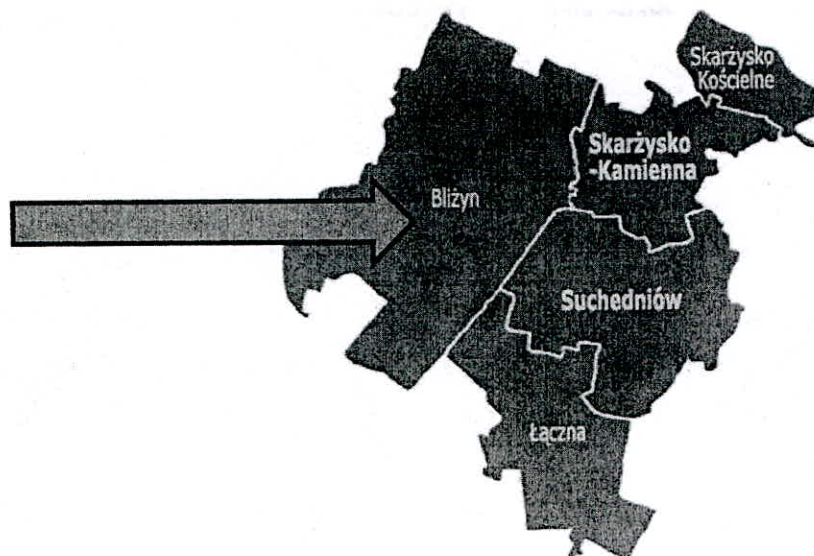
Gmina Bliżyn położona jest w północnej części województwa świętokrzyskiego, należy do powiatu skarżyskiego. Poniższa mapa przedstawia położenie woj. świętokrzyskiego na tle kraju.

Mapa nr 1 Położenie województwa świętokrzyskiego na tle kraju.

Gmina Bliżyn graniczy z:

- województwem mazowieckim od północy (i położonymi w nim gminami Chlewiska i Szydłowiec),
- powiatem koneckim od zachodu (i położoną w nim gminą Stąporków),
- powiatem kieleckim (i położoną w nim gminą Zagnańsk),
- gminą Łączna od południowego – zachodu, Suchedniów i Skarżysko – Kamienna od wschodu.

Mapa nr 2 Lokalizacja gminy Bliżyn w Powiecie Skarżyskim

Źródło: www.gminy.pl

Gmina Bliżyn zajmuje powierzchnię 141 km², z czego ok. 70% zajmują lasy. Administracyjnie podzielona jest na 23 sołectwa: Bliżyn, Brzeście, Bugaj, Drożdów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płaczków, Rędocin, Sorbin, Sobótka, Ubyszów, Wołów, Wojtyniów, Zagórze i Zbrojów.

2.2. Demografia

Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu przyjęcie właściwego kierunku działań w sferze polityki społecznej gminy Bliżyn na najbliższe lata, minimalizując skutki negatywnych zmian społecznych, jednocześnie podnosząc standardy życia na terenie całej gminy. Pamiętać należy w szczególności o objęciu działaniami całego terytorium gminy, uwzględniając wszystkie miejscowości.

Zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w gminie Bliżyn będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach na skutek szybkich zmian gospodarczych w naszym kraju oraz sytuacji międzynarodowej. Swobodny przepływ osób w ramach Unii Europejskiej również powoduje gwałtowne zmiany społeczne. Do tych procesów demograficznych zaliczamy również:

- zmieniony model rodziny (małodziętność rodzin, samotne rodzicielstwo),
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka,
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych,

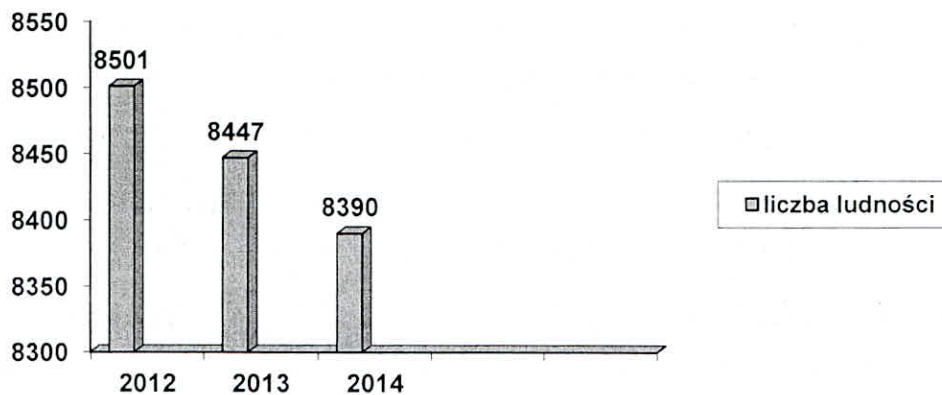
- ujemny przyrost naturalny,
- malejąca dzietność,
- rozpad małżeństw,
- rozpad rodzin na skutek pracy poza miejscem zamieszkania (najczęściej poza granicami kraju),
- wzrost przeciętnej długości życia,
- ucieczka ludzi młodych, wykształconych do dużych ośrodków miejskich,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Tabela 1. Powierzchnia gminy i liczba mieszkańców w podziale na sołectwa (w latach 2012-2014)

L.p.	Sołectwo	Powierzchnia w ha	Liczba ludności		
			2012	2013	2014
1.	Bliżyn	574,4191	1785	1774	1762
2.	Brzeście	199,7373	286	288	283
3.	Bugaj	81,1466	240	243	243
4.	Drożdżów	46,5718	136	134	132
5.	Gilów	147,9372	383	377	382
6.	Gostków	193,9220	324	315	313
7.	Górki	777,4495	432	438	428
8.	Jastrzębia	490,7678	75	71	70
9.	Kopcie	3212,3326	166	167	167
10.	Kucębów	805,2968	320	326	321
11.	Mroczków	247,5852	604	602	589
12.	Nowki	168,6639	87	89	88
13.	Nowy Odrowążek	183,6502	263	256	257
14.	Odrowążek	902,3302	418	412	411
15.	Płaczków	841,2554	805	798	790
16.	Sobótka	938,0600	191	189	189
17.	Rędocin	43,0000	78	80	82
18.	Sorbin	764,4600	529	519	508
19.	Ubyszów	793,4742	396	384	388
20.	Wojtyniów	238,2984	432	437	437

21.	Wołów	1495,6877	261	257	251
22.	Zagórze	763,0623	78	80	87
23.	Zbrojów	207,1900	212	211	212

Dane: UG Blizyn

Wykres nr 1. Liczba ludności w latach 2012-2014.

Analizując sytuację demograficzną ludności gminy Blizyn niepokojącym zjawiskiem jest coroczne zmniejszanie się liczby mieszkańców. Maleje liczba urodzeń a rośnie liczba zgonów.

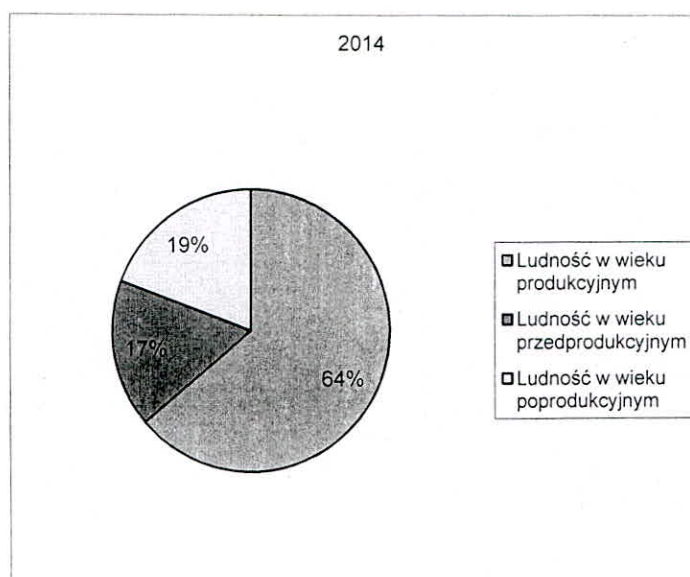
Tabela 2. Charakterystyka demograficzna gminy

Nazwa cechy	Stan na 31.12.2012r.	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.
Powierzchnia ogółem	14 116 ha		
Sołectwa ogółem	23		
Przyrost naturalny	-71	-44	-35
Ludność w wieku produkcyjnym	5417	5380	5359
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1527	1473	1415
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1563	1594	1616

Dane: Urząd Gminy Blizyn

Przyrost naturalny w 2014 roku był ujemny i wyniósł -33 osób, generalnie w poprzednich latach można było zaobserwować tendencję spadkową liczby ludności.

Ludność w wieku produkcyjnym w dniu 31 grudnia 2014 roku stanowiła 64% , przedprodukcyjnym 17%, poprodukcyjnym 19%. Sytuację tą ilustruje poniższy wykres.

Wykres nr 2. Liczba ludności z punktu widzenia rynku pracy i struktury wieku

Oceniając strukturę wieku ludności w latach 2012– 2014 występował spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, na rzecz osób w wieku produkcyjnym, co w przyszłości będzie skutkowało większymi obciążeniami dla społeczeństwa oraz instytucji opieki zdrowotnej i społecznej. Niepokojącym zjawiskiem jest również wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Niekorzystnie jawi się problem zmniejszającej się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co na przestrzeni kilkunastu lat przy zmniejszającym się bezrobociu i wzroście podaży miejsc pracy może doprowadzić do zmniejszenia się zasobów pracy.

Spadek **liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym** posiada również pozytywne aspekty, które dają możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury i bazy dydaktycznej prowadząc do rozwoju bogatej oferty edukacyjnej zarówno dla dzieci, które wymagają dodatkowej pomocy w nauce i chcą rozwijać swoje umiejętności, jak również dla dorosłych, którzy stoją obecnie przed koniecznością udoskonalania swoich umiejętności poprzez kształcenie ustawiczne i szkolenia. Sytuacja taka może stać się szansą dla systemu edukacji, gdyż łatwiej będzie podołać obowiązkowi kształcenia i opieki nad dziećmi przy mniejszej populacji.

Tabela 3. Ruch naturalny i migracja w latach 2012- 2014

LATA	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Liczba zameldowań	Liczba wymeldowań
2012	56	127	85	78
2013	60	104	95	101
2014	61	96	55	45

Dane: UG Bliżyn

Niski przyrost naturalny nie jest jednak cechą wyróżniającą gminę Bliżyn na tle kraju. Polki decydują się na macierzyństwo coraz później, najczęściej pomiędzy 25 a 29 rokiem życia (na początku lat 90 - między 20 a 24). Im są bardziej wykształcone, tym częściej odkładają macierzyństwo bliżej trzydziestych urodzin.

Najpopularniejszym modelem rodziny w ostatnich latach jest model 2+1, coraz częściej pary decydują się na jedno dziecko. Inne małżeństwa nie decydują się na posiadanie potomstwa, głównie z powodu braku środków finansowych. Bezrobocie, ubóstwo powodują, że młodzi ludzie rzadziej niż w poprzednim dziesięcioleciu decydują się na zawieranie małżeństw oraz posiadanie dzieci.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe

	2012	2013	2014
Liczba mieszkań ogółem*	2780	2794	Brak danych
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² *	71,4	71,7	Brak danych
Liczba lokali socjalnych	0	0	0

Dane: Urząd Statystyczny Kielce

*- na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w 2012 r. wyniosła 11 , w 2013 r. – 20 a w 2014 r. – 16. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców wyniosła w 2012 r. -329,6 ; w 2013 r.- 332,9 a w 2014 r.- 335,6 (dane GUS Kielce)

2.3. Struktura gruntów

2.3.1. Gleby

Na obszarze gminy dominują gleby wytworzone na piaskach, piaskach ze żwirem oraz piaskach gliniastych. Są to: gleby bielcowe (wyługowane i kwaśne), bagienne (gleje, torfy murszowe i murszowate), aluwialne (mady), rędziny. Dominują gleby IV, V oraz VI klasy przydatności rolniczej, czyli żytni bardzo dobry, żytni dobry oraz żytni słaby.

Gleby średniej jakości klas bonitacyjnych IV - IVa – IVb podlegające ograniczonej ochronie prawnej (przed nadmiernym przeznaczaniem na cele zabudowy nierolniczej) zajmują 428,56 ha, co stanowi 10,65 % powierzchni użytków rolnych gminy, a 3,03 % powierzchni gminy. Występują w południowo – zachodniej części gminy (Kucębów, Odrowążek, Nowy Odrowążek, Sorbin) i są przydatne do prowadzenia produkcji roślinnej zwłaszcza w większych obszarowo gospodarstwach. Pozostałe gleby klas bonitacyjnych V – VI zaliczane do kompleksów r.p.p. o słabej i bardzo słabej przydatności rolniczej nie podlegają obecnie (z wyjątkiem gleb organicznych) ochronie prawnej i w większości są predysponowane do zagospodarowania na różne cele pozarolnicze. Arealy tych gleb zajmują powierzchnię 3594,70 ha, co stanowi 89,35 % powierzchni użytków rolnych gminy, a 25,45 % powierzchni gminy i występują na terenie całej gminy.

2.3.2. Lasy

Na obszarze gminy Bliżyn lasy należą do wartościowych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych, spełniających różnorodne funkcje ochronne i gospodarcze.

Lasy ochronne spełniają funkcje środowiskowe i społeczne, wodochronne, glebochronne, klimatyczno – estetyczno – krajobrazowe. Są to lasy chroniące tereny źródliskowe, tereny porastające brzegi rzek i potoków, strefy zieleni wysokiej oraz stanowią ochronę zwierząt. Przeważają lasy ochronne ukierunkowane na pozyskanie surowca drzewnego.

Lasy gospodarcze obok funkcji środowiskowych pełnią w większości funkcje produkcyjne. Około 7 799,49 ha, co stanowi 92,71 % ogólnej powierzchni lasów państwowych zostało uznanych za ochronne (glebochronne i wodochronne), z czego

1763,49 ha (22,61%) należy do Nadleśnictwa Skarżysko - Kamienna, a 6036,00 ha (77,39%) to lasy Nadleśnictwa Suchedniów.

Cały południowy kompleks leśny to lasy o bardzo dużej wartości przyrodniczej, stanowiące pozostałość kompleksu leśnego Puszczy Świętokrzyskiej. Zostały one objęte ochroną prawną w Suchedniowsko-Oblęgorskim Parku Krajobrazowym, utworzonym w 1988 roku, jako jeden z parków „Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich”.

Na obszarze południowej części gminy Bliżyn ustanowiony został Leśny Kompleks Promocyjny (LKP) „PUSZCZA ŚWIĘTOKRZYSKA”, położony na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu, obejmujący między innymi obręb leśny Bliżyn (pow. 7220 ha), obszaru Nadleśnictwa Suchedniów, zgodnie z Zarządzeniem Nr 75/2004 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „PUSZCZA ŚWIĘTOKRZYSKA”. (ZO-731-1/39/04). LKP „PUSZCZA ŚWIĘTOKRZYSKA” jest obszarem funkcjonalnym o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym, obejmującym najcenniejsze, duże, zwarte obszary leśne charakterystyczne dla danego obszaru. Celem działania LKP „PUSZCZA ŚWIĘTOKRZYSKA” jest promocja trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrona zasobów przyrody w lasach oraz edukacja leśna społeczeństwa.

Ochroną prawną objęta jest również Suchedniowsko-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu. W granicach parku w całości leży sołectwo Kopcie, częściowo w parku i otulinie znajdują się sołectwa: Jastrzębia, Kucębów, Odrowążek, Sorbin, Wołów, Zbrojów, natomiast w całości w otulinie parku znajdują się następujące sołectwa: Bliżyn, Drożdżów, Nowy Odrowążek, Wojtyniów.

Lasy stanowią ostoję dla zwierzyny łownej i rzadko występujących gatunków ptaków: bociana czarnego, brodziec samotnego, cietrzewia, jastrzębia.

Szczególnej ochronie prawnej podlegają znajdujące się na terenie Parku rezerwy przyrody:

– leśny „Świnia Góra”, o powierzchni 50,78 ha, jest rezerwatem ścisłym, objętym ochroną zupełną, niedostępny dla ruchu turystycznego. Przedstawia jeden z najbardziej wartościowych drzewostanów mieszanych i różnowiekowych o strukturze piętrowej, dużej różnorodności i zmienności siedlisk oraz zespołów leśnych, będących pozostałością dawnej Puszczy Świętokrzyskiej.

– leśny „Dalejów”, o powierzchni 87,78 ha, objęty ochroną częściową, udostępniyony dla ruchu turystycznego. Tereny rezerwatu jest ostoją dla wiekowych

modrzewi polskich oraz drzewostanów mieszanych. Gatunkiem przeważającym jest jodła z domieszką dębu, modrzewia polskiego, sosny, buka, jaworu i wielu innych gatunków.

Na północ od linii kolejowej, cały znajdujący się na tym terenie kompleks leśny należy do Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na jego obszarze znajduje się rezerwat przyrody modrzewiowy „Ciechostowice” o powierzchni 7,43 ha, objęty ochroną częściową, nie udostępniony dla ruchu turystycznego, którego celem jest ochrona naturalnych zbiorowisk lasu mieszanego z udziałem jodły, sosny, modrzewia i dębu. Jodła w różnych stadiach rozwoju pochodzi z odnowienia naturalnego i jest obecnie gatunkiem dominującym.

Stan zdrowotny lasów w obu grupach własności należy uznać za zadawalający. Do najważniejszych zagrożeń środowiska leśnego na obszarze gminy należą:

- pożary,
- szkodliwe owady,
- wiatry i wichury,
- zaśmiecanie,
- nieterminowe wykonywanie zabiegów ochronnych oraz przedwczesny wyrąb drzewostanów w lasach niepaństwowych.

2.3.3. Zbiorniki wodne

Na terenie gminy Bliżyn znajduje się bardzo mało zbiorników wód powierzchniowych. W rejonie Sołtyków-Pięty znajduje się staw, na terenie Lasów Państwowych w miejscowości Kopcie staw – Bunkier. Pod koniec maja 2002 r. podczas powodzi, został zniszczony sztuczny zbiornik - Zalew Bliżyński w dolinie rzeki Kamiennej, który był własnością Kieleckiej Fabryki Farb i Lakierów w Bliżynie. W latach 2009-2012 zbiornik został odbudowany przez Gminę Bliżyn z udziałem środków EU, zgodnie z koncepcją programowo-przestrzenną „Zbiornik wody na rzece Kamiennej w miejscowości Bliżyn” z września 2005 r. Z koncepcji wybrano wariant I charakteryzujący się odbudową istniejącej konstrukcji jazu oraz powiększeniem powierzchni zbiornika w części zachodniej. Parametry techniczne projektowanego zbiornika, przedstawiają się następująco:

- pojemność przy NPP - 184,0 tys. m³ (poprzednio 93 tys. m³),
- powierzchnia przy NPP – 10,34 ha (poprzednio około 7 ha),
- rzędna piętrzenia - 256,50 m n.p.m. (poprzednio 256,40 m n.p.m.).

W celu uregulowania stosunków wodnych, mających na celu m.in.:

- magazynowanie wody i nawadnianie okolicznych terenów w okresach suchych,
- regulację przepływów w okresach podwyższonych stanów wody w rzece,
- zahamowanie odpływu wody z dorzecza,
- zahamowanie w obrębie doliny erozji dennej i bocznej oraz utrzymanie naturalnej retencji, konieczne jest wybudowanie dodatkowych zbiorników wodnych.

Powyższe funkcje będą spełniały zbiorniki ujęte w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” z lipca 2006 r. Projektowane zbiorniki będą miały następujące parametry:

Przewidywany do realizacji przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego:

1. **zbiornik wodny Wołów** projektowany w miejscowości Wołów,

- maksymalna pojemność zbiornika $V_{\max}=927$ tys. m^3 ,
- powierzchnia zbiornika $A=33,7$ ha,
- maksymalna głębokość zbiornika $h_{\max}=3,5$ m,
- maksymalny poziom piętrzenia $MaxPP=248,75$ m n.p.m.,
- normalny poziom piętrzenia $NPP=248,00$ m n.p.m.,

Przewidywane do realizacji przez Samorząd Lokalny:

2. **zbiornik wodny Soltyków** projektowany w miejscowości Mroczków,

- maksymalna pojemność zbiornika $V_{\max}=163$ tys. m^3 ,
- powierzchnia zbiornika $A=5,6$ ha,
- maksymalna głębokość zbiornika $h_{\max}=4,0$ m,
- maksymalny poziom piętrzenia $MaxPP=275,50$ m n.p.m.,
- normalny poziom piętrzenia $NPP=275,00$ m n.p.m.,

3. **zbiornik wodny Mroczków** projektowany w miejscowości Mroczków i Górki,

- maksymalna pojemność zbiornika $V_{\max}=60$ tys. m^3 ,
- powierzchnia zbiornika $A=2,4$ ha,
- maksymalny poziom piętrzenia $MaxPP=265,75$ m n.p.m.

Zbiorniki retencyjne mają niezwykle ważne znaczenie dla gromadzenia wody w okresach suszy, jak również dla przyjęcia nadmiernych przepływów w rzekach w czasie deszczów nawalnych lub roztopów, dzięki czemu można zapobiec powodzi. Zwalnia się też prędkość przepływu wody w korycie rzeki, dzięki czemu zapobiegnie się erozji dennej i bocznej doliny cieku. Na terenach otaczających zbiorniki niewątpliwie poprawi się mikroklimat i stosunki wodne w glebie. Zagospodarowanie tych obszarów na cele rekreacyjno-wypoczynkowe zwiększy atrakcyjność gminy nie tylko dla jej mieszkańców, ale również dla całego województwa.

3. Infrastruktura techniczna gminy

3.1. System wodociągowy

Na terenie Gminy Bliżyn funkcjonuje sieć wodociągowa rozdzielcza, zaopatrująca ludność w wodę pitną. Woda dostarczana jest do 23 sołectw w tym: do 19 z ujęcia wody zlokalizowanego w Gostkowie. Ujęcie to składa się z dwóch studni głębinowych o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych $Q = 120 \text{ m}^3/\text{h}$. Woda ze studni tłoczona jest do dwukomorowego zbiornika wyrównawczego. Odpływ wody z ujęcia odbywa się grawitacyjnie, tylko miejscowości: Gostków Górny i Ubyszów zasilane są za pośrednictwem hydroforów. Na sieci grawitacyjnej w miejscowościach: Gilów, Jastrzębia, Mroczków, Odrowążek i Ubyszów zainstalowane są w przepompowniach zestawy hydroforowe do podnoszenia ciśnienia w sieci wodociągowej.

Woda ujmowana w Gostkowie nie wymaga uzdatniania ani dezynfekcji. Istnieje jednak możliwość chlorowania wody.

Do 4 sołectw woda dostarczana jest z ujęcia wody w Bugaju, będącego własnością Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skarżysku -Kam. Sieć wodociągowa rozprowadzająca wodę do w/w sołectw stanowi własność Gminy Bliżyn w użytkowaniu w/w przedsiębiorstwa.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 126,76 km, ilość przyłączy wodociągowych wynosi 2088 sztuk.

Wskaźnik zwodociągowania w Gminie jest bliski 100%. Do zwodociągowania pozostały tylko nieliczne, oddalone od sieci wodociągowej nieruchomości.

3.2. Gospodarka ściekowa

W ramach opracowania pn. „Koncepcja programowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla Gminy Bliżyn” przewidziane zostało skanalizowanie całego obszaru istniejącej i projektowanej zabudowy znajdującej się w granicach administracyjnych gm. Bliżyn.

Obecnie na terenie Gminy funkcjonuje mechaniczno- biologiczna oczyszczalnia ścieków typu SBR, zlokalizowana na prawym brzegu rz. Kamiennej w miejscowości Wojtyniów. Oczyszczalnię wybudowano na 50% docelowych przypiływów (docelowo średni dopływ ścieków surowych $Q_{\text{dśr}} = 840 \text{ m}^3/\text{d}$) z obiektami i urządzeniami

dostosowanymi dla pełnej przepustowości. Zostały także skanalizowane dwie miejscowości tj. Wojtyniów oraz Bliżyn. Łączna długość zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 26,67 km, ilość przyłączy kanalizacyjnych 555 sztuk.

Gmina Bliżyn planuje dalszą rozbudowę kanalizacji sanitarnej

3.3. Gospodarka odpadami

W styczniu 2012 r. weszła w życie znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Według zapisów ustawy gminy organizują system gospodarki odpadami komunalnymi na swoim terenie. Na mocy uchwały Sejmiki wojewódzkiego w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2012-2018 województwo podzielone jest na 6 regionów gospodarki odpadami. Gmina Bliżyn znajduje się w regionie 6, który obejmuje dwa powiaty skarżyski i konecki.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Bliżyn realizowana jest na podstawie Uchwał Rady Gminy:

- w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gm. Bliżyn;
- w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie gminy Bliżyn;
- w sprawie metody deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty;
- w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych oraz właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów na terenie gminy Bliżyn.

Zgodnie z ww. aktami prawa miejscowego mieszkańcy zbierają odpady powstające w gospodarstwach domowych w pojemniki i worki. Odpady gromadzone są na posesjach i zgodnie z harmonogramem odbierane są przez przedsiębiorcę, który został wyłoniony w postępowaniu przetargowym. Właściciele nieruchomości za prowadzenie przez gminę gospodarki odpadami wnoszą do urzędu gminy właściwe opłaty zgodnie z uchwałą Rady Gminy.

Mieszkańcy poza terenami odbioru odpadów określonymi w harmonogramie odbioru odpadów mogą oddawać odpady do zorganizowanego przez gminę Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

3.4. Sieć gazowa

Przez teren gminy przebiega wysokoprężny gazociąg * 350 CN 4,0 relacji Lubienia – Końskie. Na tym obszarze znajduje się 15 zgazyfikowanych sołectw: Bliżyn, Bugaj, Brzeście, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Płaczków, Mroczków, Sobótka, Ubyszów, Wojtyniów, Zbrojów, Sorbin, Wołów (sołectwa Wołów i Sorbin zgazyfikowane są w bardzo małym zakresie). Długość sieci gazociągowej średnioprężnej wynosi 51,981 km, a przyłączonych jest 863 gospodarstwa domowe. Stacja redukcyjna znajduje się w miejscowości Bliżyn przy ul. Szydłowieckiej. W przypadku wykazania inicjatywy ze strony mieszkańców istnieje możliwość rozbudowy sieci na warunkach ustalonych przez przedsiębiorstwo gazownicze.

3.5. Oświetlenie drogowe

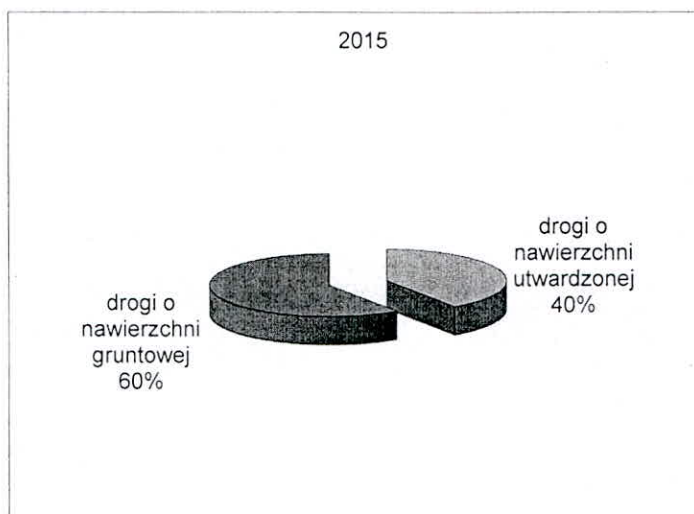
Oświetlenie drogowe znajduje się we wszystkich miejscowościach gm. Bliżyn, które zasilane jest z 67 stacji transformatorowych. Łączna ilość opraw oświetlenia drogowego na 31.12.2014r. wynosiła 1559 szt. w tym oprawy sodowe – 1240 szt. oraz rtęciowe 319 szt. Gmina systematycznie dokonuje remontów oświetlenia drogowego polegające w szczególności na wymianie starych, zużytych opraw rtęciowych na energooszczędne sodowe.

3.6. Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny gminy zapewnia podstawowe połączenia:

- z siedzibą gminy w Bliżynie,
- ze stacjami kolejowymi w Bliżynie i Sołtykowie oraz przystankami w Brzasku i Gilowie,
- miejscowości gminnych między sobą,
- z sąsiednimi gminami:
 - Szydłowcem i Chlewiskami (woj. mazowieckie)
 - Skarżyskiem Kamienna, Łączną, Suchedniowem
 - Stąporkowem (powiat konecki)
 - Zagnańskiem (powiat kielecki)

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Bliżyn wynosi 229,3 km, w tym dróg o nawierzchni utwardzonej jest 92,8 km (40,47%) a dróg o nawierzchni gruntowej 136,5 km (59,53%).

Wykres nr 3 Drogi o nawierzchni utwardzonej i gruntowej

Przez teren gminy przebiega niezelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź Kaliska – Dębica ze stacjami kolejowymi w Bliżynie. Jej długość w granicach gminy wynosi ok. 8,5 km.

Obsługę komunikacyjną pasażerską prowadzi PKS Ostrowiec Świętokrzyski oraz prywatni przewoźnicy prowadzący zarobkowy przewóz osób.

4. Obiekty dziedzictwa kulturowego

Na obszarze gminy znajdują się zabytki kultury materialnej.

Do rejestru zabytków wpisano (wykaz z rejestru zabytków WUOZ):

- Zespół kościoła filialnego p.w. św. Zofii w Bliżynie
 - **kościół drewniany**, z 1818 r. gruntownie restaurowany w latach 1987 – 1990
Numer rejestru: 791
 - **cmentarz dworski z murowanym ogrodzeniem** ; numer rejestru: A.791/2-3
- Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Ludwika w Bliżynie:
 - **kościół parafialny murowany**, z lat 1869 – 1900: numer rejestru: 271
 - ogrodzenie, murowano-żeliwne z ok. 1900 roku
- Zespół pałacyku Platerów w Bliżynie:

- **Zameczek neogotycki**, murowany, z ok. 1870 r. przebudowany w 1976 r. numer rejestru: A.792/2
 - oficyna, murowana z ok. 1870 roku
 - stajnia, murowana z ok. 1870 roku
 - park
- Zespół osiedla odlewni żeliwa, ul. Kościuszki w Bliżynie
 - 4 domy urzędnicze nr 89/89a, 91/93, 95, 97 pierwotnie drewniane, obecnie przebudowane k. XIX wieku
 - 6 domów robotniczych nr 134, 136, 140, 142, 144 i 146 pierwotnie drewniane obecnie przebudowane, k. XIX w.
- Pozostałości Odlewni żeliwa, obecnie Fabryka Farb i Lakierów, ul. Staszica w Bliżynie,
 - murowana z początku XX wieku, gruntownie przebudowana i rozbudowana
- Pozostałości Odlewni żeliwa „Ludwików” ul. Rudowskiego murowane k. XIX w.; w ruinie od I ćw. XX w.
- Młyn motorowy, obecnie elektryczny, ul. Kościuszki 47 w Bliżynie, drewniany, z początku XX wieku
- Zespół kościoła parafialnego p. w. św. Rocha w Mroczkowie,
 - **kościół parafialny drewniany**, z początku XIX wieku numer rejestru: 793
 - dzwonnica, drewniana z ok. 1950 r
- Ruiny Cegielni w Płaczkowie, obecnie nie użytkowana, murowana, z 1916 r.
- Zespół Nadleśnictwa ul. Kościuszki nr 81 Bliżyn:
 - dom urzędników, murowany, z początku XX w,
 - obora, drewniana, z początku XX w.
 - stodoła ze spichlerzem, drewniana z początku XX w.

5. Zatrudnienie w danych sektorach struktura trendy

Największymi pracodawcami na terenie Gminy Bliżyn są instytucje użyteczności publicznej: szkoły, Urząd Gminy, SPZOZ, GOK, GOPS, Urząd Pocztowy oraz sklepy. Na terenie Gminy Bliżyn nie ma dużych funkcjonujących zakładów przemysłowych. Największym zakładem przed laty był Zakład Farb i Lakierów POLIFARB w Bliżynie obecnie. W trakcie upadłości poszczególne budynki i hale zakładu POLIFARB zostały sprzedane i prywatni inwestorzy zorganizowali tam małe zakłady przemysłowe typu produkcja mebli, materiałów obiciowych, mechaniki samochodowej, zakład elektryczny itp.

Tabela 5. Główne kierunki działalności gospodarczej w latach 2012–2014

Rodzaj działalności	2012	2013	2014
Handel	19	10	6
Transport	1	1	1
Stolarstwo	3	2	2
Usługi budowlane	6	15	5
Mechanika pojazdowa	3	2	2
Usługi leśne	2	2	-
Inne	20	25	21
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	54	57	38

Dane UG Bliżyn - ewidencja działalności gospodarczej.

Najistotniejszym problemem wpływającym na całą sytuację społeczno-ekonomiczną gminy wydaje się być strukturalne bezrobocie, będące efektem głębokiej recesji, jaka dotknęła największe zakłady przemysłowe powiatu skarżyskiego, reprezentujące branże przemysłu ciężkiego: metalową, maszynową i zbrojeniową. Dlatego analizując strukturę podstawowych branż gospodarki na terenie gminy Bliżyn należy mieć to na uwadze.

Wśród „innej działalności gospodarczej” można wyróżnić taką działalność jak: praktyka lekarska, ubezpieczenia, działalność bankowa, paramedyczna oraz nauka języków obcych.

Największe podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Bliżyn:

- Stacja Paliw ORLEN Petro Tank w Bliżynie,

- Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy „NOFAR”(wydobywanie, wytwarzanie uszlachetnianie kruszyw i glin) w Mroczkowie,
- Przedsiębiorstwo- Produkcyjne –Handlowe Stanisław Mączka i syn – obróbka mechaniczna elementów metalowych Bliżyn ul. Staszica 16
- Zakład stolarski Katarzyna Rut Bliżyn ul. Zafabryczna 32
- Produkcyjno- Usługowy Zakład Stolarski Tomasz Osóbka Bliżyn ul. Kościuszki 136
- Zakład Kamieniarski Rębosz Grzegorz, Więckiewicz Jarosław, Kopcie
- AKG Spółka z o.o. Piotr Adamczyk, Górki
- Wioletta Dziwok FD Consulting i usługi, Mroczków 4,
- Jarosław Kowalczyk Zakład Elektryczny „Zelko” Bliżyn ul Staszica 18
- Centrum Opiekuńczo-Pielęgnacyjne „Rodzina” S.C. Beata Kwiatkowska, Renata Wasilewska, Beta Drabik Ubyszów 35
- Franz Dziwok FD Consulting i usługi, nauka jazdy konnej, organizacja imprez i szkoleń Mroczków 14A

Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie gminy to głównie małe firmy działające w branży handlowej i usługach. Niewielka aktywność gospodarcza spowodowana jest trudnościami w rozpoczęciu pracy na własny rachunek. Trudności te wynikają z braku funduszy na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej oraz wymagań prawnych (formalnych), które należy spełnić.

Gmina nie dysponuje statystyką osób pracujących poza granicami kraju i w tzw. „szarej strefie”.

6. Warunki i jakość życia mieszkańców

6.1 Ochrona Zdrowia

Obsługę gminy w zakresie usług zdrowotnych pełni Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie oraz 2 apteki.

W strukturach SPZOZ jest poradnia lekarza pierwszego kontaktu, poradnia dla kobiet, poradnia dla dzieci chorych, poradnia dla dzieci zdrowych, gabinet pielęgniarstwa szkolnej poradnia stomatologiczna oraz poradnia stomatologiczna dla dzieci do 18 r. ż.

Zatrudnionych jest 4 lekarzy POZ, 1 pediatra, 3 ginekologów, 4 stomatologów, 9 pielęgniarek, 1 położna por. K, 1 położna środowiskowo-rodzinna, 1 asystentka stomatologiczna, 1 rejestratorka medyczna. SPZOZ realizuje zadania statutowe w oparciu o kontrakt z NFZ oddział świętokrzyski.

Organizowane są badania specjalistyczne i diagnostyczne- odpłatne dla pacjentów.

Szpitałem Rejonowym jest placówka w Skarżysku Kamiennej.

6.2 Pomoc społeczna

Pomoc społeczną zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie.

Kadrę Ośrodka stanowi Kierownik i 4 pracowników socjalnych, 2 asystentów rodziny, główna księgowa, księgowa, 2 pracowników ds. świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, kasjerka oraz 6 opiekunek domowych. GOPS pełni obsługę kancelaryjno – biurową Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz udostępnia pomieszczenie dla Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i osób współzależniowanych. GOPS realizuje zadania gminne z zakresu dodatków energetycznych i mieszkaniowych, Karty Dużej Rodziny, pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów.

6.3 Oświata i wychowanie

W gminie Bliżyn funkcjonują szkoły podstawowe w Mroczkowie, Odrowążku, Sorbinie oraz Zespół Szkół w Bliżynie w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa i Gimnazjum; Szkoła Podstawowa w Sorbinie prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką oraz Niepubliczne Przedszkole prowadzone przez Towarzystwo

Przyjaciół Bliżyna. W szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015/2016 naukę pobiera 353 dzieci, w gimnazjum 177 uczniów a w tzw. „0” i przedszkolu 118 dzieci.

Tabela 6. Struktura szkół w gminie Bliżyn

Nazwa szkoły	Rok szkolny			
	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Szkoła Podstawowa w Bliżynie	175+25 „0”	151+52 „0”	162+41 „0”	179+31 „0”
Szkoła Podstawowa w Mroczkowie	87+11 „0”	76+ 17 „0”	67+25 „0”	76 +14 „0”
Szkoła Podstawowa w Odrowążku	72+16 „0”	68+14 „0”	73+12 „0”	72+7 „0”
Szkoła Podstawowa w Sorbinie	36+7 „0”	26+12 „0”	28+10 „0”	26+8 „0”
Gimnazjum	215	209	191	177
Niepubliczne Przedszkole w Bliżynie	66	67	64	58

Dane: UG Bliżyn

W tabeli przedstawiono ilość uczniów w latach 2012/13 - 2015/16 roku. Liczba uczniów w szkołach podstawowych kształtuje się podobnie w poszczególnych latach. Spadek liczny uczniów w gimnazjum wynika z niżu demograficznego.

6.4 Kultura

Koordynatorem życia kulturalnego w gminie Bliżyn jest Gminny Ośrodek Kultury, w ofercie, którego każdy znajdzie dla siebie coś ciekawego. W GOK działają zespoły: teatralny dziecięcy i młodzieżowy, studio piosenki, dziecięcy zespół taneczny, zespół wokalny. Odbywają się stałe zajęcia: wokalne, plastyczne, makramy, aerobiku, zumbi, rytmiczne, rękodzielnicze. Organizowane są imprezy cykliczne m.in. Zameczkowe Spotkania Kameralne, na które zapraszani są profesjonalni artyści i zespoły, Studio Dobrego Smaku, kiermasze rękodzieła. GOK jest organizatorem konkursów recytatorskich i plastycznych. Organizuje cykle wyjazdów do narodowych dóbr kultury jak teatry, opery a także wyjazdy turystyczno-krajoznawcze. Różnorodne warsztaty artystyczne proponowane przez Ośrodek cieszą się popularnością nie tylko wśród bliżyńskiej społeczności. Imprezy plenerowe - wizytówki Bliżyna, które przyciągają kilkutyśięcną publiczność to Przystań Bliżyn, Widowisko plenerowe Nocy Świętojańskiej, Piknik Kawaleryjski, Dzień Dziecka, Sylwester pod gwiazdami. Do kalendarza imprez od 10 lat wpisał się Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej, organizowany w kościele pw. Św. Ludwika w Bliżynie oraz Dożynki w Sorbinie

Bliżyński Ośrodek Kultury słynie również z prężnie działającego klubu szachowego KORDIAN.

Na uwagę zasługują działające przy GOK zespoły ludowe: „Sorbin”, „Kuźniczanki”, „Sobótka” oraz solista ludowy Waclaw Pejas, którzy popularyzują folklor, miejscowe zwyczaje i tradycje w kraju i za granicą. W Bliżynie funkcjonuje prywatne Muzeum Dawnej Wsi „Domek Tkaczki” założone przez Urszulę Jędrzejczyk.

6.5 Administracja

Obsługę administracyjną gminy w zakresie podstawowym zapewnia Urząd Gminy w Bliżynie. W zakresie szeroko ponadpodstawowego gminę Bliżyn obsługują Starostwo Powiatowe w Skarżysku Kamiennej, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki oraz Urząd Marszałkowski w Kielcach.

6.6 Policja

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Przyjęć Interesantów w ramach działania Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku- Kam, terytorialnie obsługuje teren całej gminy.

Do najczęściej występujących przestępstw i wykroczeń na terenie gminy należą: znęcanie nad rodziną, niealimentacja, podpalenia łąk w okresie wiosennym, kradzieże z włamaniem, kradzieże mienia w sklepach, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, nietrzeźwi kierujący pojazdami.

6.7 Ochotnicze Straże Pożarne

W zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy działa 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w Bliżynie Sorbinie Mroczkowie Nowym Odrowążku Nowkach i Wołowie współpracujących z Powiatową Komendą Straży Państwowej w Skarżysku Kamiennej. Jednostki OSP Bliżyn i OSP Sorbin zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jednostki OSP na terenie Gminy Bliżyn skupiają w swoich szeregach 203 członków (156 członków czynnych, 34 wspierających i 13 honorowych), w tym 27 kobiet. Ochotnicze Straże Pożarne dysponują 8 samochodami pożarniczymi (1 ciężki, 5 średnich i 2 lekkie).

Zadania ochotniczych straży pożarnych wynikają z ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Podstawowymi celami i zadaniami Ochotniczych Straży Pożarnych wynikającymi m.in. z ich statutów jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych zdarzeń niebezpiecznych i klęsk żywiołowych.

Jednostki OSP z terenu Gminy Bliżyn dysponują obecnie sprzętem pożarniczym i wyposażeniem specjalistycznym pozwalającym im samodzielne działanie ratowniczych w zakresie:

- gaszenia pożarów;
- ratownictwa techniczne, w szczególności na drogach;
- ewakuacji poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt oraz zagrożonego mienia;
- oznakowania i zabezpieczenia miejsc prowadzenia działań ratowniczych,
- prowadzenia działań ratowniczych na obszarach wodnych, w tym podczas powodzi,
- usuwania skutków zdarzeń w szczególności po przejściu anomalii pogodowych i udzielanie pomocy socjalnej poszkodowanym.

Jednostki OSP mogą także podejmować działania ratownicze związane z szeroko rozumianą ochroną ludności, w tym:

- oświetlanie i podtrzymywanie awaryjne zasilania pracy urządzeń,
- wykonywanie zadań humanitarnych w sytuacjach zagrożeń dla ludności podczas np.: śnieżyc, suszy, powodzi, itp.
- usuwanie nietypowego zachowania zwierząt (owady)
- realizacja zadań logistycznych i zabezpieczających podczas klęsk żywiołowych, w tym dostawy wody do celów spożywczych i żywności,
- wykonywanie innych zadań w ramach posiadanych możliwości na rzecz ochrony ludności zleconych przez lokalny samorząd.

III. PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY BLIŻYN

3.1. System pomocy społecznej w gminie

Poziom życiowy członków społeczeństwa może być chroniony za pomocą działań o różnym charakterze. Zasada opiekuńczości odnosi się z reguły do tych osób, które nie mają uprawnień ubezpieczeniowych czy zaopatrzeniowych, znajdują się w sytuacji wymagającej pomocy.

Pomoc ta może być udzielana ze środków budżetowych państwa, samorządów, organizacji społecznych oraz ofiarności społecznej, w tym przypadku decyduje aktualna sytuacja materialna osoby ubiegającej się o pomoc. Ma ona na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zadaniem pomocy społecznej na poziomie lokalnym jest współtworzenie godziwych warunków egzystencji i pracy dla grup charakteryzujących się ubóstwem i dotkniętych wszelkiego rodzaju dysfunkcją, np. niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, bezrobociem, alkoholizmem lub narkomanią. Podstawowym jej celem obok zapewnienia im doraźnej pomocy – jest doprowadzenie, jeśli to możliwe, do samodzielności życiowej osób i rodzin – do sytuacji, w której nie będą one wymagały zewnętrznego wsparcia. Często mamy do czynienia z rodzinami żyjącymi na poziomie minimum socjalnego lub poniżej tego minimum. Pomoc społeczna stanowi znaczne obciążenie budżetów gminnych, świadczy o tym liczba przyznawanej pomocy społecznej.

Niepełnosprawność, niedostatek środków życia, osamotnienie, uzależnienie od alkoholu, przemoc w rodzinie, zagubienie w świecie – to zaledwie kilka problemów codziennego społecznego życia gminy. Problemy te swoim zasięgiem obejmują coraz większą liczbę ludzi i coraz młodsze osoby. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, w tym i korzystanie z usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej.

3.1.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną (z uwzględnieniem organizacji społecznych oraz instytucji powiatowych)

W gminie Bliżyn funkcjonują organizacje związane z systemem pomocy społecznej. Są to między innymi placówki oświatowe, jednostki organizacyjne samorządu

terytorialnego, stowarzyszenia oraz inne organizacje formalne i nieformalne. W tabeli 7 przedstawiono wykaz działających na terenie gminy organizacji oraz instytucji zewnętrznych (przeważnie szczebla powiatowego), które współdziałają z gminą w kwestii pomocy społecznej.

Tabela 7. Instytucje współpracujące z pomocą społeczną

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Rodzaj działalności
Placówki oświatowe		
1.	Szkoła Podstawowa w Mroczkowie	Nauczanie na poziomie podstawowym
2.	Szkoła Podstawowa w Odrowążku	Nauczanie na poziomie podstawowym
3.	Zespół Szkół w Bliżynie (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum)	Nauczanie na poziomie podstawowym i gimnazjalnym
Placówki wychowania pozaszkolnego		
1.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Skarżysku - Kamiennej	Opieka pedagogiczna i psychologiczna
Instytucje związane z kulturą		
1.	Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie	Organizacja życia kulturalnego w gminie
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie	Upowszechnianie kultury i czytelnictwa
3.	Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie Filia w Mroczkowie	Upowszechnianie kultury i czytelnictwa
Instytucje pomocy społecznej i opieki prawnej		
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie	Pomoc społeczna, praca socjalna
2.	Gminny Zespół	Pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie

	Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
3.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku - Kamiennej	Pomoc społeczna, praca socjalna, poradnictwo prawne
4.	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy domowej	Konsultacje, poradnictwo
5.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych
6.	Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku - Kamiennej	Pomoc prawna dla bezrobotnych, pośrednictwo pracy
Placówki opieki zdrowotnej i terapii uzależnień		
1.	Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie	Opieka zdrowotna
Organizacje pozarządowe		
1.	Bliżyńskie Stowarzyszenie Cyklistów	Działania na rzecz rozwoju i promocji
2.	Stowarzyszenie RDEST	Działania na rzecz rozwoju i promocji
3.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bliżynie	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego, wpisana w do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego
4.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sorbinie	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego; wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego
5.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mroczkowie	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego
6.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wołowie	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Odrowążku	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w	Zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego

	Nowkach	
9.	Towarzystwo Przyjaciół Bliżyna	Inspirowanie życia kulturalnego
10.	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi nad Kuźniczką	Inicjowanie rozwoju kulturalno- społecznego
11.	Stowarzyszenie Trzeźwościowe Jutrzenka	Pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym
12.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oddział w Bliżynie	Działania na rzecz dzieci
Grupy społeczne		
1.	Klub Seniora „Emeryt” w Bliżynie, filie: Mroczków, Odrowążek, Sorbin „Pogodni” (przy GOPS w Bliżynie)	Grupy nieformalne skupiające osoby starsze (emerytów i rencistów)
Parafie		
1.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Bliżynie	Działalność duszpasterska
2.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Mroczkowie	Działalność duszpasterska
3.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Odrowążku	Działalność duszpasterska
4.	Parafia Rzymsko – Katolicka w Sorbinie	Działalność duszpasterska

3.2. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej państwa oraz koordynatorem działań na terenie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. GOPS wykonuje zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o dodatkach mieszkaniowych, o zatrudnieniu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a także ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Podstawę urzeczywistnienia koncepcji rozwiązań problemów mieszkańców gminy stanowi:

- rozpoznanie problemów przez pracowników socjalnych w środowiskach, które najczęściej zgłaszają zapotrzebowanie na pomoc,
- współpraca z lokalnymi podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej i polityki społecznej.

Tabela 8. Świadczenia przyznane przez GOPS w Bliżynie w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania).	2012	734	467
	2013	658	463
	2014	629	424

Dane: GOPS Bliżyn

Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej przez rodziny są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe choroby,
- alkoholizm,
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego(rodzina niepełna, wielodzietna),
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- przemoc w rodzinie,
- bezdomność.

W celu pełniejszej identyfikacji problemów społecznych mieszkańców gminy Bliżyn w listopadzie 2015 r. przeprowadzono w tym kierunku diagnozę. Badaniami ankietowymi objęto uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu gminy, dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców alkoholu. Badanie polegało na wypełnieniu ankiet w wersji papierowej i elektronicznej. Łącznie zrealizowano 347 ankiet. Zróżnicowany dobór próby do badania umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy Bliżyn oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk uczniów szkolnych. Analiza i interpretacja danych pozwoliła na sformułowanie wniosków oraz rekomendacji względem planowanych przyszłych działań profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy Bliżyn.

3.2.1. Ubóstwo

Szeroka definicja określa ubóstwo jako złożone zjawisko społeczne, powodowane czynnikami społeczno-ekonomicznymi, w którego zakres wchodzi zwłaszcza problem bezrobocia, rodzin wielodzietnych i niepełnych, rodzin żyjących z osobą niepełnosprawną lub długotrwale chorą.

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, opłaty mieszkaniowe, leczenie, uzyskanie wykształcenia. Zjawisko ubóstwa ma wiele przyczyn, może być wywołane bezrobociem, czy niepełnosprawnością, a także biernością życiową i brakiem odpowiedzialności za siebie i własną rodzinę. Ubóstwo jest podstawowym powodem przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie.

Tabela 9. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2012 – 2014

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	291	294	277
Liczba osób w rodzinie	775	749	687

Dane: GOPS Bliżyn

Najważniejszym wyzwaniem dla polityki lokalnej powinny być działania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób długotrwale pozostających bez pracy,

przeciwdziałanie nierównościom społecznym oraz poszukiwanie skutecznych form łagodzenia skutków ubóstwa.

3.2.2. Bezrobocie

Bezrobocie w gminie Bliżyn jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja grup społecznych. Utrata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji. Brak pracy powoduje szybką degradację rodzin, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2012 i 2013 kształtowała się następująco:

Tabela. 10. Bezrobotni według wieku, wykształcenia, i stażu pracy z terenu gminy Bliżyn (stan na dzień 31.12.2012 i 31.12.2013r.)

		Rok 2012			Rok 2013		
Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Udział w %	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	Udział w %	Liczba bezrobotnych kobiet
Wiek	18-24	191	16,35	78	174	14,96	82
	25-34	266	22,75	141	271	23,30	142
	35-44	270	23,12	144	274	23,56	149
	45-54	307	26,28	156	294	25,28	154
	55-59	108	9,25	45	121	10,40	54
	60-64 lata	26	2,23	X	29	2,49	X
Wykształcenie	Wyższe	106	9,08	67	103	8,86	67
	Policealne i średnie zawodowe	246	21,06	122	277	23,82	143
	Średnie ogólnokształcące	103	8,82	73	118	10,15	85
	Zasadnicze zawodowe	429	36,73	179	414	35,60	170

	Gimnazjalne i poniżej	284	24,32	123	251	21,58	116
Staż	Do 1 roku	178	15,24	102	184	15,82	109
	1-5 lat	259	22,17	127	249	21,41	121
	5-10 lat	144	12,33	74	153	13,16	77
	10-20 lat	238	20,38	109	234	20,12	116
	20-30 lat	123	10,53	50	114	9,80	44
	30 lat i więcej	24	2,05	3	23	1,98	5
	Bez stażu	202	17,29	99	206	17,71	109

Dane: PUP Skarżysko Kamienna

- Według stanu na dzień 31.12.2012 r. liczba bezrobotnych w gminie Bliżyn wynosiła ogółem 1 168 osób
 - udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie wynosił 15,28%;
 - z prawem do zasiłku udział w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się na poziomie 16,27% ;
 - liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 564 ;
 - liczba bezrobotnych niepełnosprawnych wynosiła 38 ;
- Według stanu na dzień 31.12.2013 r. liczba bezrobotnych wynosiła ogółem 1 163 osób
 - udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie wynosił 15,10% ;
 - z prawem do zasiłku udział w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się na poziomie 14,62% ;
 - liczba bezrobotnych kobiet wynosiła 581;
 - liczba bezrobotnych niepełnosprawnych wynosiła 37;

Stan bezrobocia w roku 2014 przedstawia tabela nr 12.

Tabela 11. Stan bezrobocia w gminie Bliżyn w/g wieku, wykształcenia, stażu pracy – stan na 30.06.2014 r.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych ogółem	Udział	Liczba bezrobotnych kobiet
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	62	6,03 %	27
	1-3	110	10,69 %	54
	3-6	133	12,93 %	73
	6-12	187	18,17 %	82
	12-24	206	20,02 %	89
	pow.24	331	32,17 %	167
Wiek	18-24	148	14,38 %	62
	25-34	232	22,55 %	121
	35-44	240	23,32 %	137
	45-54	260	25,27 %	122

	55-59	111	10,79 %	46
	60-64	38	3,69 %	4
Wykształcenie	wyższe	99	9,62 %	59
	Policealne i średnie zawodowe	248	24,10 %	128
	Średnie ogólnokształcące	108	10,50 %	68
	Zasadnicze zawodowe	341	33,14 %	140
	Gimnazjalne i poniżej	233	22,64%	97
Staż pracy	od 1 roku	164	15,94 %	91
	1-5 lat	243	23,62 %	117
	5-10 lat	135	13,12 %	72
	10-20 lat	196	19,05 %	91
	20-30 lat	113	10,98 %	35
	30 lat i więcej	17	1,65 %	4
	Bez stażu	161	15,65 %	82
Ogółem		1029		492

Dane: PUP Skarżysko Kamienna

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z systemu pomocy społecznej.

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2012-2014

Rok	Ogółem liczba bezrobotnych	w tym kobiety
2012	1168	564
2013	1163	581
2014	1029	492

Dane: PUP Skarżysko Kamienna

Ten nieznaczny spadek bezrobocia wywołany jest polepszeniem się sytuacji na rynku pracy w Polsce a przede wszystkim migracją zawodową do dużych miast i lepiej rozwiniętych krajów Unii Europejskiej.

Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współdziałania wielu instytucji, firm i organizacji. W tym miejscu należy się uwaga, iż poprzez pojęcie walki z bezrobociem rozumiemy tworzenie nowych miejsc pracy, profilaktykę w miejscach zagrożonych bezrobociem oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu, które towarzyszy zjawisku utraty pracy. Wśród podmiotów niezbędnych

do uruchomienia skutecznego programu zwalczania bezrobocia na pierwszy plan wysuwają się ośrodki władzy (centralnej, lokalnej i samorządowej) oraz organizacje pozarządowe. Wynika to zarówno z podziału kompetencji i rozdziału funduszy budżetowych jak i perspektyw współpracy z instytucjami Unii Europejskiej.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie z powodu bezrobocia w latach 2012-2014.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	331	329	295
Liczba osób w rodzinie	993	967	856

Dane: GOPS Bliżyn

Analizując powyższe dane można zauważyć, iż największa liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezrobocia była w 2012 roku a od tego roku ilość rodzin potrzebujących tej pomocy nieznacznie maleje. Klienci otrzymujący pomoc finansową ze względu na występujące bezrobocie to najczęściej osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, cechujący się biernością i niezaradnością życiową. W celu pomocy osobom borykającym się z problemem bezrobocia w latach 2008-2015 w Gminnym Ośrodku Pomocy realizowany był projekt „Zmień swoje życie” współfinansowany ze środków europejskiego Funduszu Społecznego.

3.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Niepełnosprawność to stan będący efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego lub dysfiguracji wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczne ograniczenie możliwości wykonywania przez jednostkę podstawowych czynności życiowych.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, komisje przy ZUS, KRUS. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka, to z jednej strony efekt wydatków na leczenie,

rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością, z drugiej strony jest ograniczenie dochodów – utrata pracy, renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej oraz ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowania przez innych członków rodziny zobowiązanych do świadczeń opiekuńczych.

Dotknięcie jednego z członków rodziny niepełnosprawnością stanowi sytuację kryzysową. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami protezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w codziennym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

Mając na uwadze rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Skarżysku - Kamiennej. Od początku 1999 roku powiat realizuje nowe zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, a ściślej z rehabilitacją społeczną poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, turnusach rehabilitacyjnych oraz działaniach zmierzających do ograniczenia barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Na terenie miasta Skarżysko - Kamienna działają Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zespół Placówek Edukacyjno-Wychowawczych, Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy w których uczą się i spędzają wolny czas osoby z terenu Gminy Bliżyn.

Tabela 14. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie z uwagi na niepełnosprawność w latach 2012-2014.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	143	151	145
Liczba osób w rodzinie	336	333	315

Dane: GOPS Bliżyn

Problemy związane z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, to również zapotrzebowanie na usługi społeczne, chociażby usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, terapię, uczestnictwo w ośrodkach wsparcia, Klubie Seniora.

Grupami korzystającymi z pomocy z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby są również osoby uzależnione, chore psychicznie (zwiększone wydatki na leczenie, zakup leków).

Głównym celem polityki społecznej wobec niepełnosprawności na terenie gminy Bliżyn powinno być podjęcie działań we wszystkich ważnych sferach życia: zatrudnieniu, edukacji, zabezpieczeniu socjalnym, mieszkalnictwie, dostępie do dóbr i usług, poprzez np. likwidację wszelkiego rodzaju barier (architektonicznych, komunikacyjnych, psychologicznych), tworzenie różnych form samopomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego umożliwiających pełną integrację społeczną i przeciwdziałających marginalizacji społecznej.

Tabela 15. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie dla rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	138	138	151
Liczba osób w rodzinie	318	311	361

Dane: GOPS Bliżyn

3.2.4. Sytuacja osób starszych

Osoby starsze, samotne i niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, aby osiągnąć takie same lub zbliżone warunki życia jak inni. To wsparcie powinno być traktowane nie tylko jako przywilej, ale jako przysługujące prawo.

Powyższe zagadnienie rodzi potrzebę rozbudowy usług socjalnych i zwiększenie zasobu usług opiekuńczych w środowisku jak również korzystania w większym stopniu z usług instytucjonalnych. Z rozeznania środowiska wynika, że za kilka lat potrzeby w tym zakresie mogą zwiększyć się kilkakrotnie w zakresie usług opiekuńczych jak i specjalistycznych. Przy powszechnym zjawisku występowania procesu starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Problemy te stawiają przed samorządami nowe wyzwania, gdyż osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz

intelektualnych i zdrowotnych. Ludzie starsi, samotni i niepełnosprawni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia – jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania, które ułatwią im życie, a także wydłużają okres ich samodzielności społecznej. Problem ludzi starszych jest trudny do rozwiązania zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie często brakuje odpowiedniego zaplecza zdrowotnego, domów pomocy społecznej, placówek wsparcia dziennego, ale także klubów i świetlic.

Osoby starsze mogą liczyć na pomoc finansową ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy, jeśli spełniają ustawowe kryterium dochodowe oraz ich wiekowi towarzyszy dysfunkcja. Celem polityki samorządu gminnego względem osób starszych i niepełnosprawnych jest poprawianie jakości życia poprzez umożliwienie im korzystania z oferty opiekuńczej – usługi opiekuńcze, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej co zapewniają kluby seniora.

Klub Seniora „Emeryt” w Bliżynie założony został we wrześniu 2005 r. Działa pod auspicjom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie.

Klub ma swój zarząd i regulamin. Członkowie klubu spotykają się raz w miesiącu, w świetlicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Bliżynie. Każdy klubowicz płaci składki, których wysokość ustalona jest przez głosowanie. Zebrane pieniądze przeznaczone są na bieżące potrzeby klubu.

Spotkania odbywają się jako: ostatki, Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Seniora, Andrzejki, Mikołajki, Wigilia.

Klub współpracuje z gminnymi i powiatowymi władzami cywilnymi, kościelnymi, porządkowymi (np. dzielnicowymi), kulturalnymi z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci i grupą artystyczną Uniwersytetu III Wieku ze Skarżyska – Kamiennej.

Seniorzy uczestniczą w imprezach na terenie gminy: plenerowa impreza „Przystań – Bliżyn” otwarcie trasy NordicWalking w Bliżynie, otwarcie miejsc integracji (np. Na Piekielnym Szlaku we wsi Sobótka). Organizowane są szkolenia mające na celu bezpieczeństwo pieszych w ruchu na drodze poza terenem zabudowanym. W ramach szkolenia przeprowadzonego przez dzielnicowych gminy każdy senior otrzymał opaskę odblaskową ufundowaną przez Urząd Gminy. Niektóre spotkania organizowane są w plenerze np. pożegnanie lata w miejscu integracji we wsi Brzeście.

Wycieczki rowerowe i autokarowe pozwalają zwiedzać i poznawać miejsca i budowle związane z historią Polski, osobliwości przyrody, skanseny i miejsca święte.

O potrzebie istnienia i działania klubu seniora świadczy fakt że powstały w naszej gminie filie w Odrowążku, Mroczkowie i Sorbinie.

3.2.5. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

Grupę klientów pomocy społecznej stanowią również osoby zwolnione z zakładów karnych. Pomoc przyznawana tym osobom kształtowała się następująco:

Tabela 16 . Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	11	9	5
Liczba osób w rodzinie	21	14	6

Dane: GOPS Bliżyn

W obecnej sytuacji ekonomicznej, osoby wracające do społeczeństwa mają trudności readaptacyjne. Praca socjalna z tą kategorią beneficjentów nabiera więc znaczenia. Konieczna jest jednak do osiągnięcia readaptacji byłych więźniów koordynacja działalności kuratorów sądowych i pracowników socjalnych. Trudno jest oczekiwać powodzenia w realizowanym procesie resocjalizacji skazanych bez socjalnego zabezpieczenia ich funkcjonowania w początkowym okresie pobytu na wolności. Obecnie praktyka jest najczęściej taka, że kurator pod którego opieką znajduje się osoba opuszczająca zakład karny, nie dysponuje większymi możliwościami pomocy w zakresie uzyskania zatrudnienia i zakwaterowania.

Wadliwie funkcjonująca pomoc postpenitencjarna, której nie otrzymuje skazany w okresie pierwszego miesiąca po zwolnieniu z zakładu karnego, a przeważnie będąca w tym czasie w stanie kryzysu, w stanie opresji wynikającej z trudności adaptacyjnych w warunkach wolnościowych powoduje, że nieuchronnie powraca na drogę przestępstwa. Wyjątek stanowią w tym przypadku osoby skazane, które otrzymują po opuszczeniu zakładu karnego oparcie w rodzinie.

3.2.6. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Kolejną przesłanką, która dominuje pośród problemów pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Część osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie to osoby, które cechuje niezaradność w opiece i wychowaniu dzieci oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym nieracjonalne dysponowanie budżetem domowym.

Dysfunkcjami współistniejącymi w bezradności są: problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniające się w postaci zachowań agresywnych, buntowniczych przejawiająca się łamaniem przez dzieci i młodzież panujących obyczajów i norm.

W polskim ustawodawstwie obowiązują już przepisy prawne, które zobowiązują samorządy gminne do podejmowania działań w zakresie wsparcia dziecka i rodziny. Skutki zaniechania działań w powyższej kwestii mogą generować dla samorządu lokalnego duże koszty. Przykładem może być:

- pokrycie kosztów za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej;
- pokrycie kosztów za umieszczenie dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej;
- pokrycie kosztów za umieszczenie dziecka w spokrewnionej rodzinie zastępczej.

Na podstawie ustawy o pieczy zastępczej pomoc dla rodzin borykających się z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego świadczą asystenci rodziny. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bliżynie wsparcia w tym zakresie udzielają 2 osoby.

Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	60	59	58
Liczba osób w rodzinie	198	186	180

Dane: GOPS Bliżyn

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowiska rodzinne składa się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców, ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź rodzinną. Rodziny klientów ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawiane są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo – wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub resocjalizacyjnych.

3.2.7. Alkoholizm

Kolejną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą ze strony systemu pomocy społecznej stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych, może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Objawy tej choroby to przede wszystkim takie zjawiska jak:

- zmiana tolerancji na alkohol,
- objawy abstynenckie,
- koncentracja życia wokół spożywania napojów alkoholowych.

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. Niepokojącym jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczęólnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców i wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców, stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Praca z zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie.

Jednym z ważniejszych problemów diagnozowanych podczas badania ankietowego wśród dzieci i młodzieży szkolnej gminy Bliżyn było narażenie na problem alkoholowy. W tym celu zadano uczniom szereg pytań związanych ze skalą zjawiska w otoczeniu oraz indywidualnymi doświadczeniami z alkoholem.

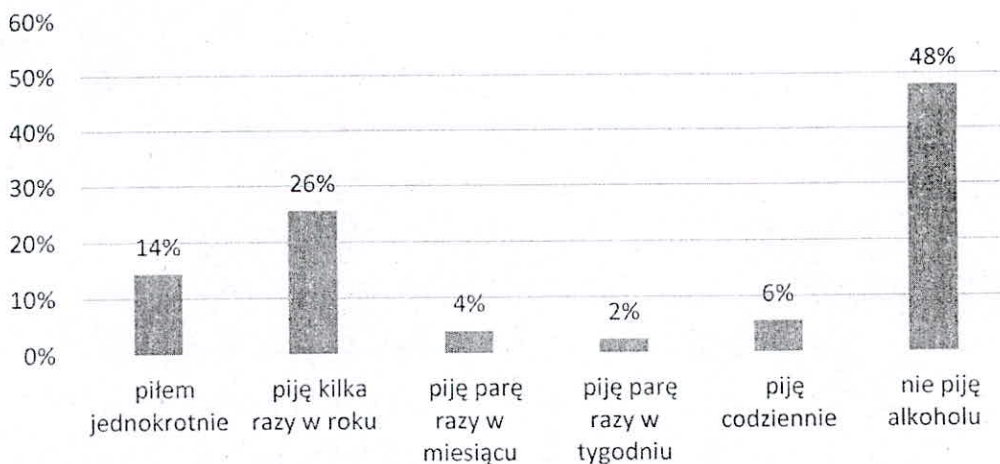
Pierwsze pytanie dotyczyło spożywania alkoholu. Wśród odpowiedzi między uczniami szkoły podstawowej, a ponadpodstawowej widzimy wyraźne dysproporcje (wykres 4 oraz 5). Wśród klas młodszych zdecydowana większość (86%) zaprzecza, by spożywali alkohol. Jedynie 14% przyznaje się do tego typu zachowań.

Wykres nr4. Czy pijesz alkohol – szkoła podstawowa

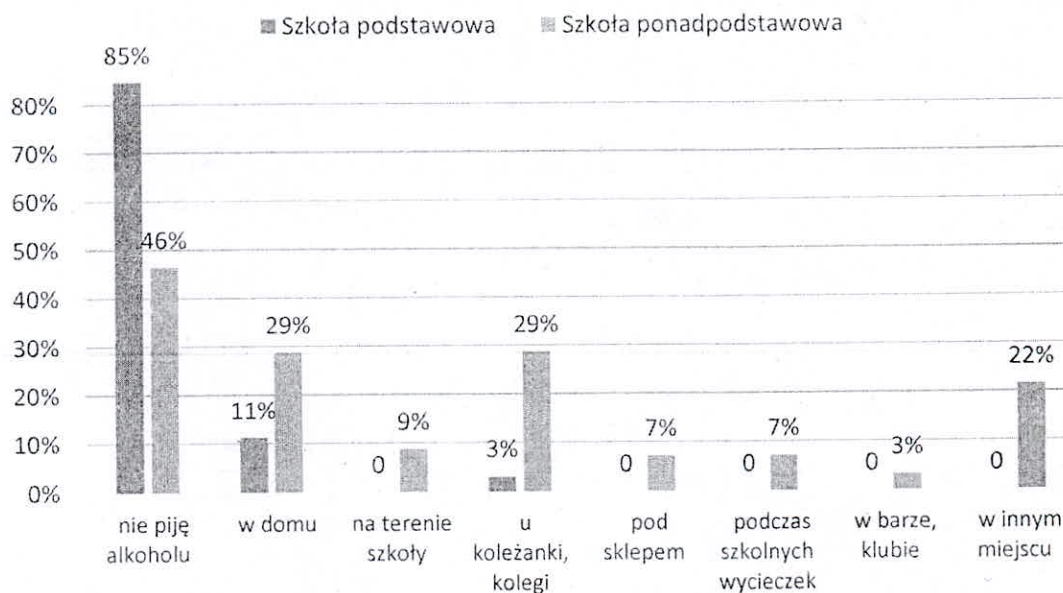
Wśród uczniów klas ponadpodstawowych spożywanie alkoholu deklaruje 52%, wśród nich 26% pije kilka razy w roku, 14% deklaruje spożycie jednokrotne, 4% kilka

razy w miesiącu, 2% parę razy w tygodniu, zaś pozostałe 6% przyznaje się do codziennego spożywania alkoholu.

Wykres nr 5. Czy pijesz alkohol – szkoła ponadpodstawowa

Jedno z pytań w ankiecie skierowanej do uczniów i młodzieży szkolnej dotyczyło rodzajów spożywanego alkoholu. Z zebranych odpowiedzi wynika, że uczniowie klas starszych najczęściej wybierają piwo (38%), szampan (24%), wino (21%) oraz wódkę (20%). Pozostałe osoby wybierają inny alkohol (6%).

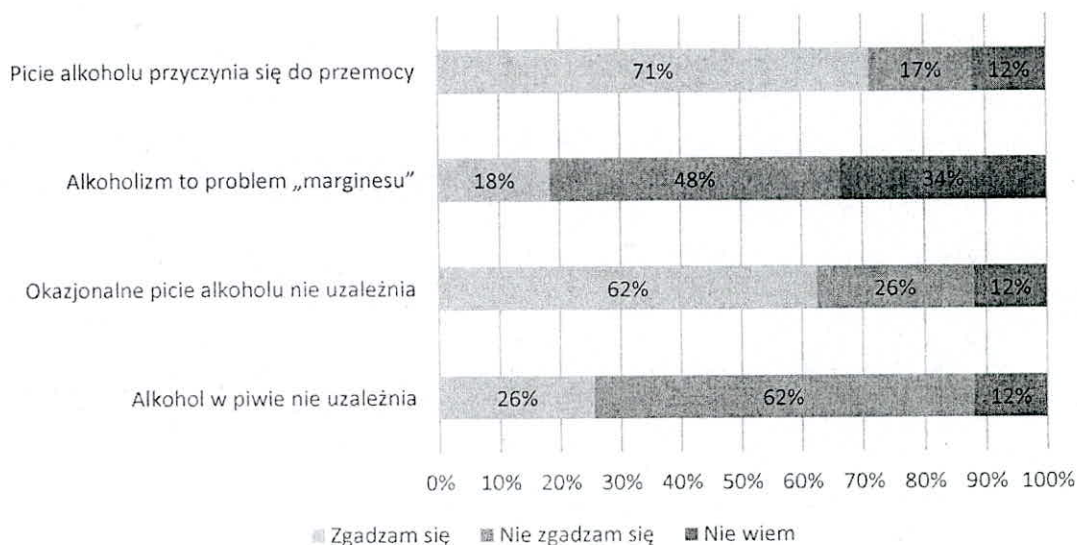

Wykres nr 6. Gdzie pijesz alkohol

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania dotyczyły ustosunkowania się ucznia do wybranych stwierdzeń odnośnie uzależnienia od alkoholu. Większość respondentów jest zdania, że alkohol przyczynia się do przemocy (71%) oraz, że okazjonalne spożycie alkoholu nie jest

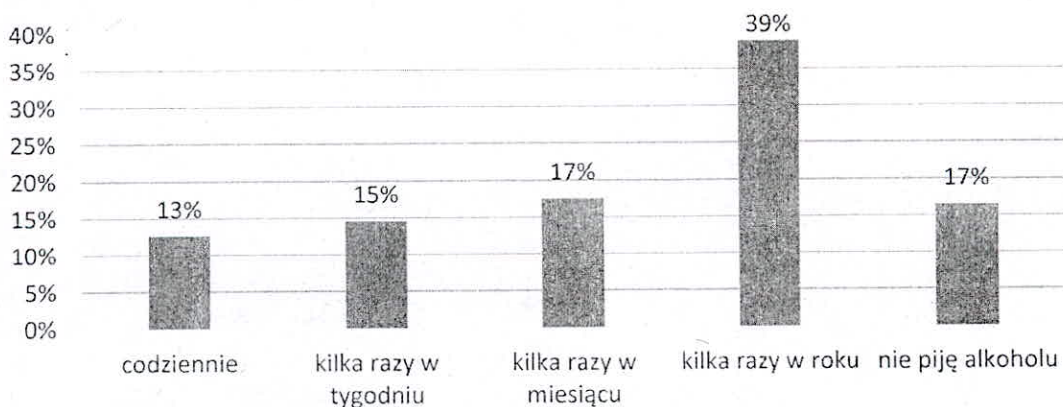
powodem uzależnienia (62%). W opinii 18% alkoholizm jest chorobą marginesu społecznego, zaś 26% jest zdania, że alkohol w piwie nie uzależnia.

Wykres nr 7. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniami dotyczącymi alkoholu

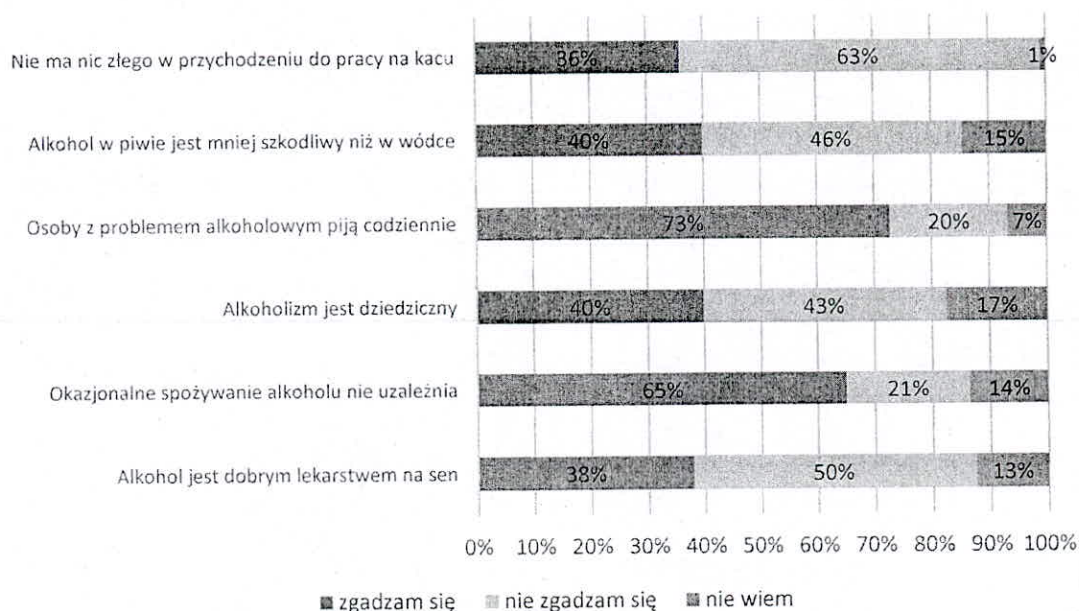
Ostatnie pytania z bloku pytań diagnozujących spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży gminy Bliżyn dotyczyły sposobów zdobywania napojów alkoholowych oraz oceny ich dostępności dla osób niepełnoletnich. Większość uczniów szkoły ponadpodstawowej ocenia, że gdyby mieli zdobyć alkohol na terenie miejsca zamieszkania to byłoby to łatwe (63%), podczas gdy tego samego zdania jest jedynie 8% uczniów szkoły podstawowej.

Doroślých mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym spytano o częstotliwość spożywania alkoholu. Wśród badanych 17% nie pija alkoholu. Spośród pozostałych respondentów największy odsetek sięga po napoje alkoholowe kilka razy w roku (39%). 17% pija kilka razy w miesiącu, 15% kilka razy w tygodniu, zaś pozostałe 13% codziennie.

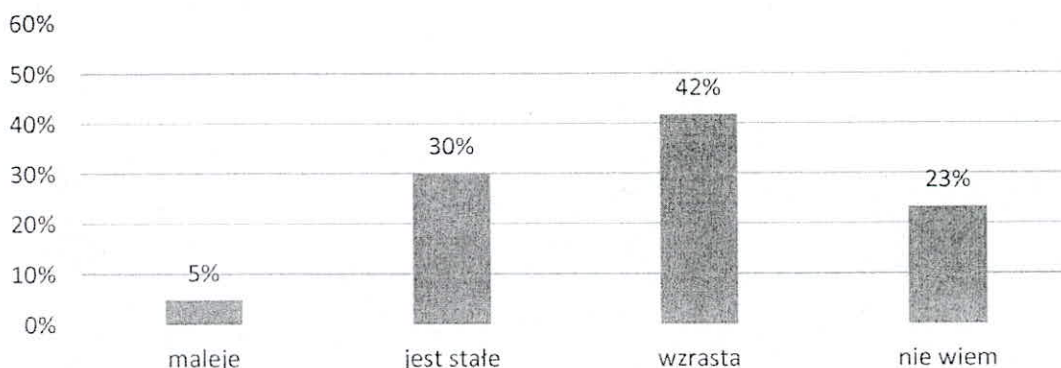
Wykres nr 8. Jak często spożywasz alkohol

Kolejne pytanie dotyczyło ustosunkowania się do wybranych stwierdzeń związanych z alkoholem. Mieszkańcy prezentują różne postawy i poziom wiedzy względem alkoholizmu. 63% uważa, że jest coś złego w przychodzeniu na kacu do pracy, przeciwnego zdania jest 36%. 40% jest zdania, że alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż w wódce. Większość ankietowanych wskazuje, że osoby z problemem alkoholowym piją codziennie (73%), zapominając, że nawet abstynent może borykać się z chorobą alkoholową. W opinii 40% alkoholizm jest dziedziczny, zaś 65% twierdzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu nie prowadzi do uzależnienia. 38% jest przekonana, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen.

Wykres nr 9. Na ile zgadza się ze stwierdzeniami dotyczącymi alkoholu.

Dorośli mieszkańcy gminy poproszeni zostali również o ocenę spożycia alkoholu na przestrzeni kilku ostatnich lat. Zdaniem 42% spożycie alkoholu wzrasta, zaś 30% ocenia, że utrzymuje się na stałym poziomie.

Wykres nr 10. Ocena spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat w miejscowości

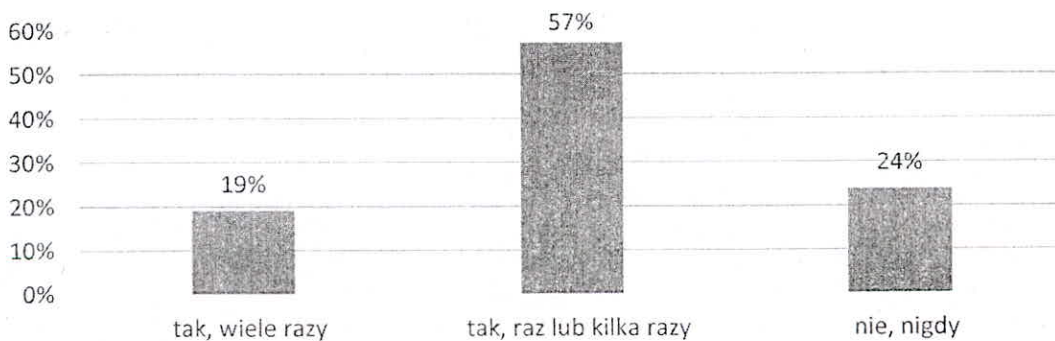
Sprzedawców alkoholu pytano przede wszystkim o doświadczenia związane z wykonywanym zawodem oraz opiniami na temat nasilenia wybranych zjawisk, szczególnie problemu alkoholowego wśród dorosłych oraz nieletnich mieszkańców gminy Bliżyn.

62% sprzedawców jest zdania, że na terenie gminy dochodzi do sprzedaży alkoholu nieletnim, w tym ponad połowa (48%) uważa, że rzadko, zaś 14% ocenia tego typu sytuacje jako zdarzające się czasami.

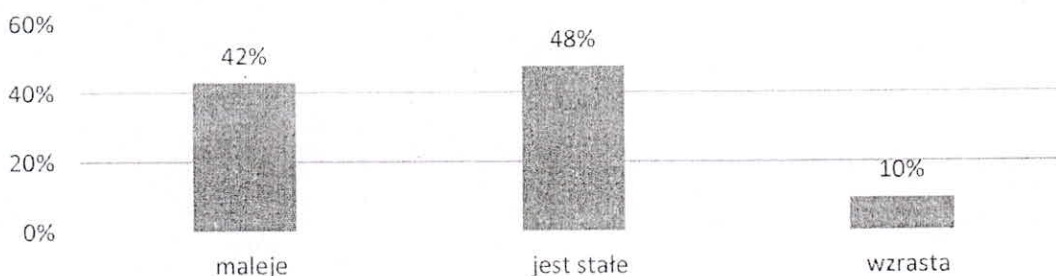
Wykres nr 11. Jak często alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w gminie

86% wskazuje, że zdarzyło się by osoby niepełnoletnie próbowały dokonać zakupu alkoholu, w tym ponad połowa (57%) ocenia takie zachowanie jako sporadyczne (raz lub kilka razy), zaś 19% jako zdarzające się wielokrotnie.

Wykres nr 12. Czy zdarzyło się by osoba niepełnoletnia chciała kupić u pana/i alkohol

Sprzedawcy biorący udział w badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy, poproszeni zostali o ocenę spożywania alkoholu przez mieszkańców na przestrzeni kilku lat. Prawie połowa jest zdania, że tendencja spożycie tego typu napojów jest stała, zaś zdaniem 42% maleje. Pozostałe 10% ocenia, że konsumpcja alkoholu wzrasta.

Wykres nr 13. Ocena spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat w miejscowości

Spożywanie alkoholu według mieszkańców gminy stanowi bardzo istotny problem gminy– 97% ocenia problem alkoholizmu na terenie gminy jako ważny, a także przez 92% spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież uznawane jest jako ważne zagrożenie. Problem jest wyraźnie dostrzegalny, jedynie 17% dorosłych mieszkańców deklaruje, że nie spożywa alkoholu. Wśród pozostałe grupy 13% sięga po alkohol codziennie lub 15% kilka razy w tygodniu. Najczęstszym powodem sięgania po alkohol w opinii dorosłych respondentów jest picie dla towarzystwa (48% wskazań). Największy odsetek zauważa, że na przestrzeni kilku lat spożycie alkoholu na terenie miejsca zamieszkania wzrasta (42%).

Szczególnie istotnym aspektem problemu alkoholowego w gminie jest sięganie po tego rodzaju napoje przez dzieci i młodzież niepełnoletnią. 50% dorosłych

mieszkańców jest zdania, że na terenie miejscowości osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu alkoholu.

Kwestią rozwiązywania problemów alkoholowych zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizuje ona Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, który jest przyjmowany corocznie uchwałą Rady Gminy Bliżyn.

W rozwiązywaniu problemu alkoholizmu Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie na szczeblu podstawowym współpracuje :

- a) z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy w Bliżynie. Sekretarzem Komisji jest pracownik socjalny, przewodniczącym Komisji jest pracownik socjalny.
- b) z Punktem Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy działającym 6 razy w miesiącu

W Punkcie Konsultacyjnym pracuje dwóch terapeutów – I i III poniedziałek pomoc świadczy pedagog, w II i IV poniedziałek miesiąca terapeuta ds. uzależnień alkoholowych, dwa razy w miesiącu dyżur pełni psycholog.

Tym sposobem prowadzona jest działalność wielotorowa a pomocą objęta jest cała rodzina. Pedagog zajmuje się sprawami opiekuńczo-wychowawczymi, terapeuta zaś osobami nadużywającymi alkoholu i współuzależnionymi, psycholog zajmuje się wsparciem dla wszystkich członków rodziny.

Na szczeblu ponadpodstawowym – powiat Skarżysko Kamienna, pomoc świadczą:

- a) Ośrodek Profilaktyki, Terapii i Leczenia Uzależnień w Skarżysku Kamienna
- b) Stowarzyszenia Trzeźwościowe.

Tabela 18. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	23	24	22
Liczba osób w rodzinie	45	43	43

Dane: GOPS Bliżyn

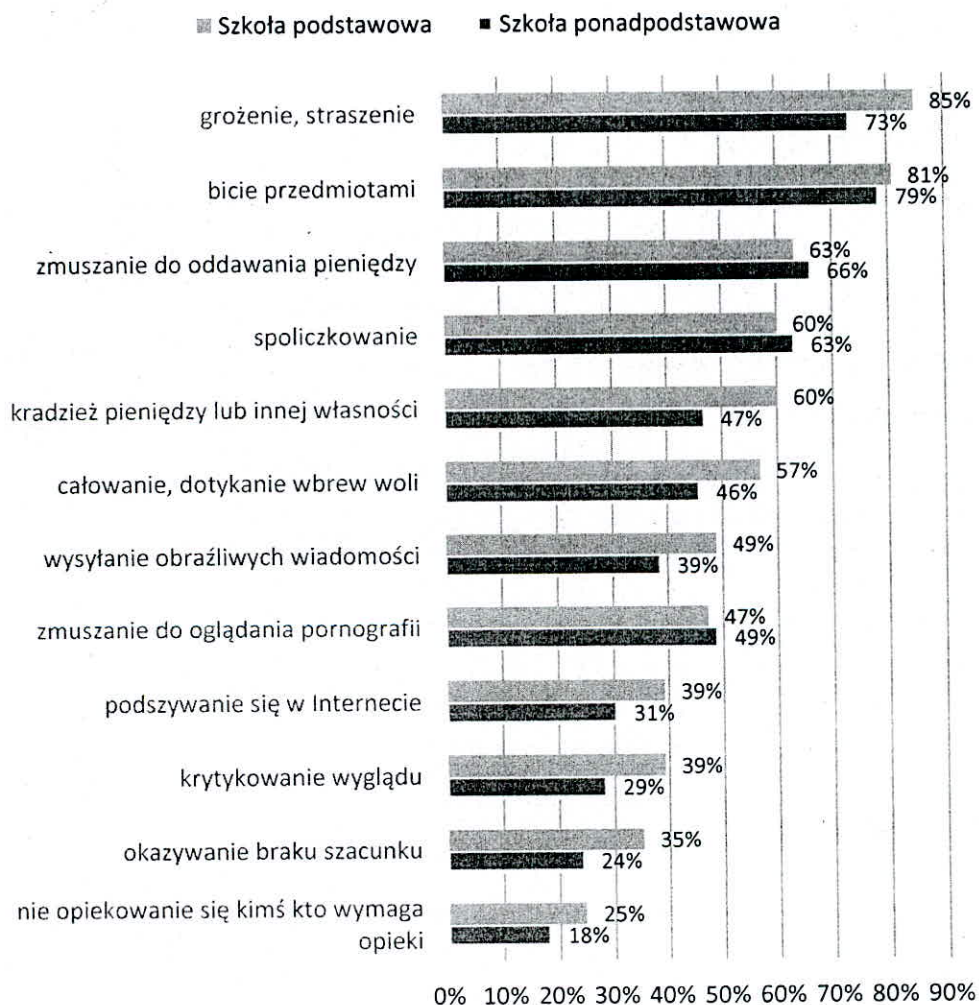
Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spowodowały, że coraz więcej rodzin z problemem alkoholowym oraz występowaniem przemocy ujawnia się, szuka pomocy, zgłasza problem.

Poprzez większą świadomość społeczną ofiary przemocy oraz osoby współzależnione od alkoholu podejmują działania, mające na celu wyjście z trudnej sytuacji rodzinnej.

3.2.8. Przemoc

Przemoc jako forma zachowań społecznych towarzyszy człowiekowi od zawsze i dotyka każdej sfery jego życia: osobistej, społecznej, gospodarczej i politycznej. W związku z tym nie ma jednej definicji przemocy. Na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pojęcie to można zdefiniować jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

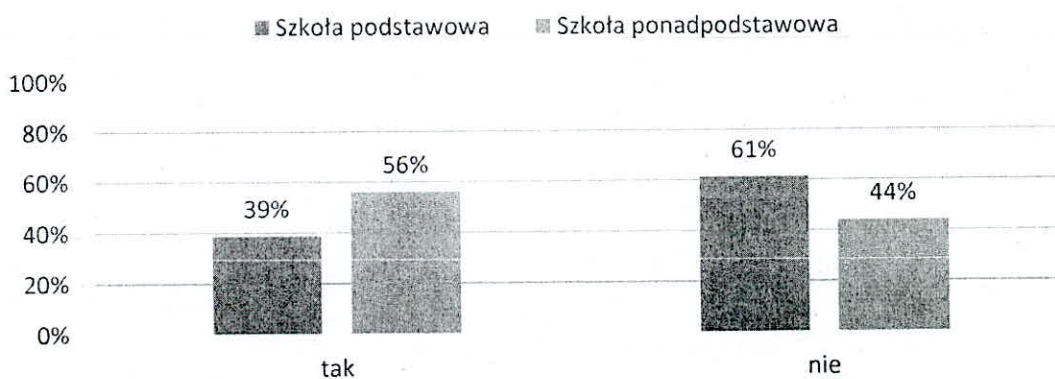
Pytania w ankiecie skierowanej do uczniów związane były również z diagnozą problemu przemocy oraz skalą zjawiska występującej na terenie placówki szkolnej oraz domu. Na początek respondenci mieli zaklasyfikować wybrane sytuacje, jako akt przemocy. Najczęściej wskazywane są odpowiedzi związane z przemocą fizyczną (bicie, spoliczkowanie) oraz psychiczną (groźenie, straszenie, zmuszanie do oddawania pieniędzy). Poniżej połowy respondentów poprawnie klasyfikuje działania związane z przemocą, do których dochodzi w Internecie oraz postawą związaną z okazywaniem braku szacunku, krytykowaniem wyglądu lub brakiem opieki.

Wykres nr 14. Które z sytuacji są aktem przemocy

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

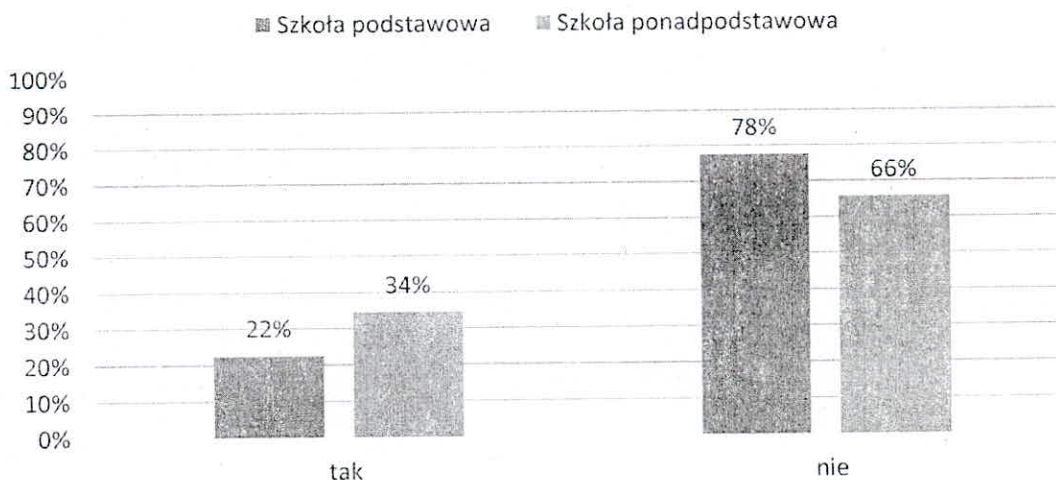
Ponad połowa uczniów szkoły ponadpodstawowej (56%) oraz 39% uczniów szkoły podstawowej przyznała, że byli oni świadkiem przemocy.

Wykres nr 15. Czy byłeś kiedykolwiek świadkiem przemocy

22% uczniów szkoły podstawowej oraz 34% uczniów szkoły ponadpodstawowej przyznaje się do doświadczenia przemocy. Dane pokazują, że odsetek wskazań zwiększa

się wraz z wiekiem, co świadczy o narażeniu na zjawisko przemocy szczególnie uczniów klas starszych.

Wykres nr 16. Czy doświadczyłeś kiedykolwiek przemocy

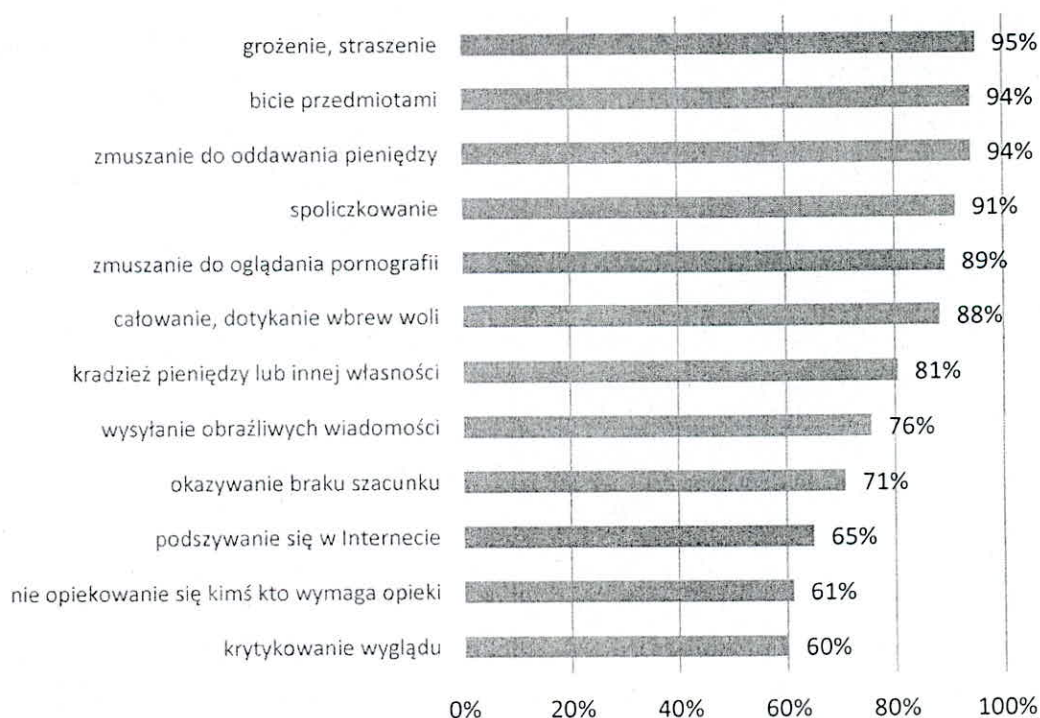
Jedno z pytań z bloku diagnozującego ryzyko zagrożenia przemocą dotyczyło osób lub instytucji, do których zgłosiłby się uczeń będąc świadkiem i ofiarą przemocy. Największy odsetek respondentów wskazuje na poszukiwanie pomocy u rodziców lub opiekunów (88% wskazań uczniów szkoły podstawowej oraz 72% ponadpodstawowej). U nauczycieli poszukiwałoby pomocy 61% uczniów szkoły podstawowej oraz 40% ponadpodstawowej. Poniżej połowy wskazań zawiera policja, straż miejska, czy telefon zaufania, czyli instytucje, których celem jest m.in. pomoc osobom zagrożonym przemocą.

Wykres nr 17. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

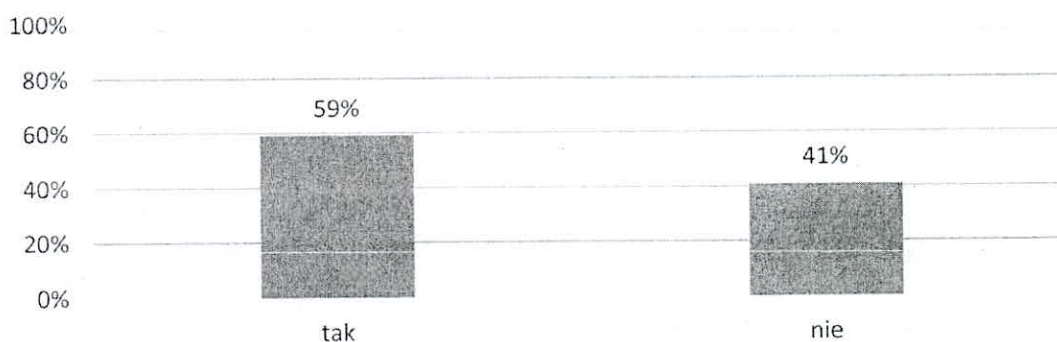
W tym samym temacie mieli okazję wypowiedzieć się dorośli mieszkańcy gminy. Na początku zapytano ich o różne sytuacje i zachowania, które w ich opinii są aktem przemocy. Z zebranych danych wynika, że jako przemoc klasyfikowane są zachowania szczególnie związane z przemocą fizyczną (bicie przedmiotami, zmuszanie do oddawania pieniędzy, policzkowanie) oraz przemocą psychiczną (groźenie, straszenie). Wszystkie te odpowiedzi zebrały powyżej 90% wskazań.

Wykres nr 18. Które z wymienionych sytuacji są aktem przemocy

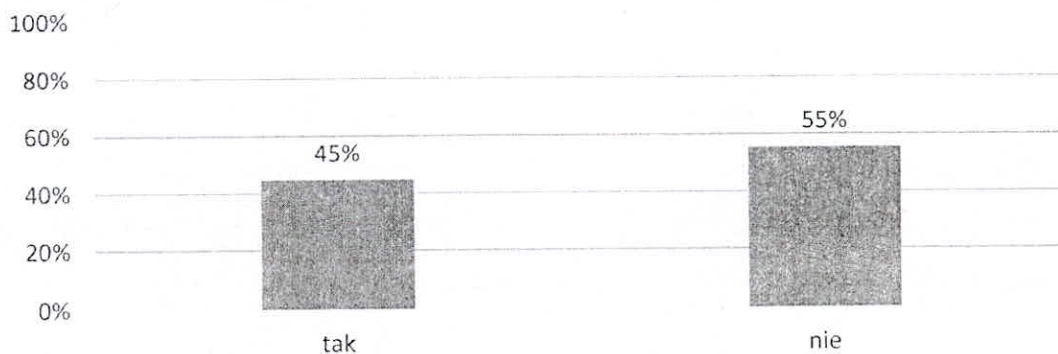
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponad połowa ankietowanych przyznała, że była świadkiem przemocy (59%).

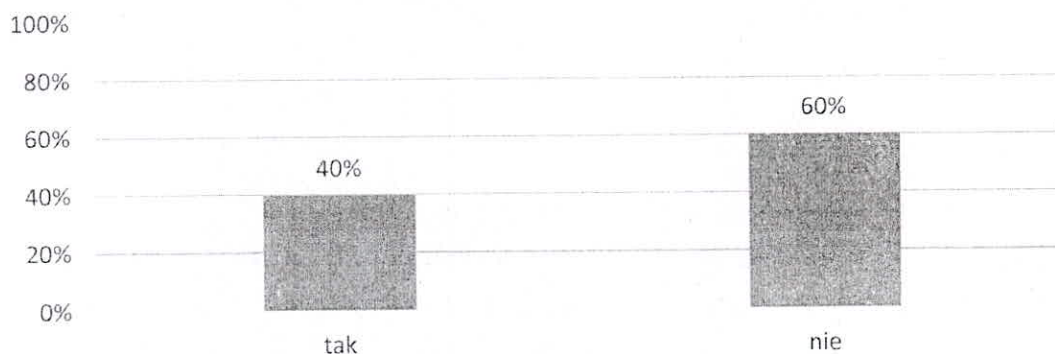
Wykres nr 19. Czy był kiedykolwiek świadkiem przemocy

Prawie połowa ankietowanych deklaruje, że zna osoby doświadczające przemocy (45%).

Wykres nr 20. Czy zna osoby, które doświadczają przemocy

40% respondentów przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek przemocy.

Wykres nr 21. Czy doświadczył kiedykolwiek przemocy

Analiza ankiet wykazała, że ponad połowa uczniów szkoły ponadpodstawowej oraz 39% uczniów szkoły podstawowej wskazuje, że była świadkiem zjawiska przemocy i miała ona miejsce na terenie szkoły (31% uczniów klas młodszych oraz 44% uczniów klas starszych). 22% uczniów klas starszych obserwowało również przemoc w miejscu publicznym oraz 17% w Internecie. Ponad to największy odsetek respondentów wskazuje, że przemoc stosowana była wobec kolegów i koleżanek (32-42% wskazań). Niektórzy uczniowie doświadczyli również przemocy, do bycia ofiarą przemocy przyznaje się 22% uczniów klas młodszych oraz 34% uczniów klas starszych. Uczniowie najbezpieczniej czują się wśród osób z rodziny – szczególnie wśród rodziców (powyżej 80% wskazań), to właśnie do nich respondenci zwróciliby się z pomocą będąc świadkiem lub ofiarą przemocy. U nauczycieli poszukiwaliby pomocy 61% ankietowanych klas młodszych oraz 40% klas starszych.

Na istotność problemu przemocy na terenie gminy wskazuje 90% mieszkańców, w ich opinii problem ten jest ważny i wymaga wzmożonych działań ze strony odpowiednich instytucji. Kwestię tę potwierdza fakt, iż ponad połowa respondentów przyznała, że była świadkiem przemocy (59%), zaś 45% zna osoby, które doświadczają

przemocy. 40% mieszkańców przyznaje, że zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć tego zjawiska.

Dane z diagnozy problemów społecznych wskazują na potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych, których celem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły oraz w jej pobliżu, a także działań przeciw występowaniu zjawiska cyberprzemocy. Niezbędne są również działania kierowane przeciwko przemocy domowej.

Zjawiskiem przemocy domowej w gminie Bliżyn zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, który został powołany Zarządzeniem Nr 6/10 Wójta Gminy Bliżyn z dnia 17 lutego 2010 r., Uchwałą Nr XIV/71/2011 z dnia 2 grudnia 2011 r, Zarządzeniem Nr 0050.71.2011 z dnia 20 grudnia 2011 r. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Ustawie z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz.842).

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów współpracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów w danym zakresie, w szczególności poprzez:

- ocenę sytuacji osoby indywidualnej, rodziny, grup lub środowisk znajdujących się w sytuacji kryzysowej;
- udzielenie pomocy, w tym poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom wymagającym wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów;
- podejmowanie interwencji w przypadkach przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie;
- udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będącym świadkami przemocy w rodzinie
- podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Procedura „NK” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy realizacji ww. zadań. Obowiązek ten rozciąga się również na okres po ustaniu członkostwa w Zespole.

Celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest stworzenie jednolitego silnego frontu oddziaływującego zarówno na osobę doznającą jak i stosującą przemoc, oraz spójnego przepływu informacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz pomocy rodzinie.

Sprawcy przemocy są pouczeni, iż przemoc jest przestępstwem karanym z art.207 kk § 1. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. Członkowie Zespołu współpracują ze szkołą- pedagogiem i wychowawcami, którzy znają problemy rodzin.

Rodziny otrzymują wsparcie ze strony specjalistów: porady, informacje prawne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc finansowa, działania zmierzające do leczenia przeciwalkoholowego, pomoc w uzyskaniu pracy dochodowej lub wynajęciu mieszkania. Osoby doznające przemocy motywowane i mobilizowane są do podjęcia decyzji zmierzającej do poprawy swojej sytuacji życiowej.

Tabela 19. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy finansowej GOPS w Bliżynie, u których występowało zjawisko przemocy domowej.

Rok	2012	2013	2014
Liczba rodzin	19	3	3
Liczba osób w rodzinie	56	13	8

Dane: GOPS Bliżyn

3.3. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy nie stwierdza się wysokiego poziomu przestępczości. Działania prewencyjne zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego prowadzi Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku-Kamiennej.

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach Bliżyn, Sorbin, Odrowążek, Nowki, Mroczków i Wołów.

Problemy wychowawcze z dziećmi wynikają głównie z braku należytej opieki i nadzoru ze strony rodziców nad dziećmi. Przypadki te pojawiają się przede wszystkim w rodzinach, w których stwierdza się problemy alkoholowe. Problemy wychowawcze przejawiają się głównie w problemach w nauce, kontaktem z papierosami i alkoholem oraz

wulgarnym sposobem wyrażania się. Zaobserwowano nieliczne konflikty z prawem wśród uczniów gimnazjum.

3.4. Dotychczasowe formy pomocy i świadczeń

Z różnych form pomocy społecznej, w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania, korzystało w 2014 r. - 424 rodzin, 1103- osoby.

29 grudnia 2005 r. została uchwalona przez Sejm ustawa o ustanowieniu Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. z 2005 r. Nr 267 poz. 2259). 17 grudnia 2013 roku RM Uchwałą nr 221 ustanowiła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020. Celem programu jest między innymi:

kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych

poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży,

poprawa poziomu życia rodzin o niskich dochodach

wsparcie finansowe gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym

GOPS realizuje działania z zakresu dożywiania dzieci w szkole. Część środków finansowych na to zadanie otrzymuje z budżetu państwa. W chwili obecnej najpilniejszą potrzebą jest zapewnienie posiłku tym dzieciom, które nie mają go w domu lub zjadają posiłek niepełnowartościowy. W oparciu o dokumenty gminne przyjęte przez Radę Gminy w Bliżynie ze środków w ramach programu mogą korzystać mieszkańcy gminy kwalifikujący się z podwyższonego do 150% kryterium z ustawy o pomocy społecznej oraz na wniosek dyrektora szkoły uczniowie, których rodzina znajduje się w trudnej sytuacji, bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

Tabela 20. Zestawienie kosztów dożywiania oraz źródło finansowania zakupionych posiłków dla dzieci i młodzieży (w zł).

Rok	Liczba dzieci korzystających z dożywiania	Źródło finansowania		
		ogółem koszt	w tym dotacja Wojewody	w tym środki własne
2012	242	99 712	77 618	22 094

2013	233	106 033	76 691	29 342
2014	222	91 865	63 411	28 454

Dane: GOPS Bliżyn

Liczba korzystających z dożywiania w okresie ostatnich trzech lat systematycznie zmniejsza się. W 2012 r. z bezpłatnego dożywiania korzystało 242 osoby, w 2013 r. – 233a w 2014 r. – 222.

Ze środków Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” wypłacane są również zasiłki celowe na zakup żywności dla rodzin i osób o niskich dochodach.

Tabela 21. Zestawienie kosztów programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012-2014 (w zł).

Rok	Liczba osób korzystających z dożywiania	Źródło finansowania		
		ogółem koszt	w tym dotacja Wojewody	w tym środki własne
2012	312	124 995,26	98 222,00	26 773,26
2013	298	125 000,00	81 250,00	43 750,00
2014	307	124 999,45	75 000,00	49 999,45

Dane: GOPS Bliżyn

W oparciu o dokumenty gminne przyjęte przez Radę Gminy w Bliżynie ze środków w ramach programu mogą korzystać mieszkańcy gminy kwalifikujący się z podwyższonego do 150% kryterium z ustawy o pomocy społecznej oraz na wniosek dyrektora szkoły uczniowie, których rodzina znajduje się w trudnej sytuacji, bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego.

3.4.1. Świadczenia Rodzinne

Od 1 maja 2004 r. funkcjonuje w Polsce nowy system świadczeń rodzinnych uregulowany ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Cytowana ustawa wyłączyła ten rodzaj wsparcia rodziny z systemu pomocy społecznej, zamieniając jednocześnie szereg dotychczasowych, niezależnych od siebie świadczeń na jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami (dodatek rehabilitacyjny, na dojazdy do szkoły, z tytułu wielodzietności, dodatek wychowawczy, z tytułu urodzenia dziecka). Do systemu świadczeń rodzinnych zaliczają się także świadczenia opiekuńcze – zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna. O świadczenia rodzinne ubiegać się mogą obywatele polscy, cudzoziemcy posiadający

obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz cudzoziemcy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający status uchodźcy lub zezwolenie na osiedlenie się w RP, jeśli zamieszkują łącznie z członkami rodzin na terytorium RP. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Świadczenia opiekuńcze mają na celu pomoc finansową dla osób rezygnujących z zatrudnienia na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Tabela 22. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych

Wyszczególnienie	2012		2013		2014	
	Liczba świadczeń	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w zł
Zasiłek rodzinny i dodatki	14 893	1 411 730	13 481	1 382 630	11 736	1 171 565
Zasiłek pielęgnacyjny	3 696	565 488	3 715	568 395	3 540	541 620
Świadczenie pielęgnacyjne	988	495 165	637	342 171	325	238 932
Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	0	0	145	14 400	0	0
Becikowe	62	62 000	55	55 000	49	49 000
Specjalny zasiłek opiekuńczy (na podst. ustawy z dnia 1 lipca 2013)	0	0	6	3 120	27	14 040
Zasiłek dla opiekuna (na podst. ustawy z dnia 4 kwietnia 2014)	0	0	0	0	710	348 140
Razem:	19 639	2 534 381	18 039	2 365 716	15 677	2 015 157

Dane: GOPS Bliżyn

Z zasiłków rodzinnych na dzień 31.12.2014 r. korzystały 622 rodziny. Liczba przyznanych świadczeń oraz kwoty przeznaczone na świadczenia rodzinne jest duża. Wynika to przede wszystkim z wyższego kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymywania świadczeń w porównaniu do kryterium dochodowego w pomocy społecznej. Zauważany jest spadek wydatków na świadczenia w latach 2012 – 2014, prawdopodobną

przyczyną tego zjawiska jest niski przyrost naturalny oraz emigracje zarobkowe mieszkańców gminy.

Ponadto na terenie gminy Bliżyn realizowana jest pomoc materialna dla uczniów.

W oparciu o ustawę o systemie oświaty i uchwałę Rady Gminy w Bliżynie uczniom zamieszkałym na terenie gminy udzielana jest pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego.

Uprawnionymi do otrzymywania stypendium szkolnego są uczniowie szkół, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. W szczególności, gdy w rodzinie tej występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także, gdy rodzina jest niepełna. Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2015 roku „Wyprawka szkolna”.

Celem programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów poprzez dofinansowanie zakupu podręczników dzieciom pochodzącym z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Program ten finansuje zakup podręczników szkolnych dla dzieci rozpoczynających roczne przygotowanie przedszkolne lub naukę w klasach I – III.

Tabela 23. Formy pomocy materialnej dla uczniów

I.p.	Forma pomocy	Liczba uczniów objęta pomocą	Przeciętna kwota przyznanej pomocy (na jednego ucznia)	Ogółem kwota przyznanej pomocy (w zł)
Rok szkolny 2012/2013				
1.	Wyprawka szkolna	71	189,58	13 460
2.	Stypendium	275	923,15	253 865,00
3.	Zasiłki szkolne	2	530,00	1 060,00
Rok szkolny 2013/2014				
4.	Wyprawka szkolna	70	242,81	16 997
5.	Stypendium	261	965,08	251 880
6.	Zasiłki szkolne	0	0	0
Rok szkolny 2014/2015				
7.	Wyprawka szkolna	56	258,91	14 499
8.	Stypendium	214	941,93	201 574,00
9.	Zasiłki szkolne	6	530,00	3 180,00

Dane: UG Bliżyn, GOPS Bliżyn

Z powyższego zestawienia wynika, iż zmniejsza się liczba uczniów pobierających stypendium, ale następuje corocznie wzrost środków przeznaczonych na wypłatę tego świadczenia.

3.4.2. Fundusz Alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo. Działania wobec dłużników alimentacyjnych przewidziane w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, podejmuje organ właściwy dłużnika ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmowane są na wniosek organu właściwego wierzyciela właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej jeśli:

1. osobie uprawnionej zostało przyznane prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
2. osoba uprawniona do świadczenia alimentacyjnego od rodzica lub jej przedstawiciel ustawowy złoży do organu właściwego wierzyciela wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego;
3. osoba uprawniona została umieszczona w pieczy zastępczej.

Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych przez organ właściwy dłużnika

Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe. Organ właściwy dłużnika przekazuje komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym oraz oświadczeniu majątkowym dłużnika alimentacyjnego. W przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika zobowiązuje go do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny oraz informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika. Jeżeli dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówił:

1. złożenia oświadczenia majątkowego,
2. zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy,
3. bez uzasadnionej przyczyny, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac na zasadach robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych;

organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie wydaje się wobec dłużnika, który przez okres 6 ostatnich miesięcy wywiązywał się w każdym miesiącu ze zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych w tytule wykonawczym alimentów. Gdy decyzja o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika:

- składa wniosek o ściganie dłużnika za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny
- kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.

Czynności podejmowane przez organ wypłacający świadczenie z funduszu alimentacyjnego w odniesieniu do dłużników alimentacyjnych. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości

świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, do dnia spłaty. Należności te podlegają ściągnięciu w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu:

1. informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
2. informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu:
 - wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
 - wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.) zaliczek alimentacyjnych,
 - wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, z późn. zm.) świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Na podstawie art. 8a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, organ właściwy wierzyciela przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

IV. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

4.1. Wizja

Gmina Bliżyn zapewniająca mieszkańcom wysoki poziom i jakość życia, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo oraz równy dostęp do kultury i edukacji ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży i seniorów.

Proponowana wizja opisuje stan docelowy, przez co negatywne zjawiska zostaną zminimalizowane lub nastąpi ich całkowita likwidacja. Gmina będzie zapewniała dobre warunki życia mieszkańcom dzięki zadbanemu otoczeniu, infrastrukturze przyjaznej mieszkańcom, rozwiniętej bazie rekreacyjnej i kulturowo-oświatowej służącej wszystkim pokoleniom mieszkańców.

Wizja rozwoju społecznego gminy Bliżyn jest spójna z założeniami Strategii Rozwoju Gminy, która zakłada rozwój społeczny i gospodarczy z wykorzystaniem naturalnego potencjału społecznego i przyrodniczego gminy. Zakłada aktywizację gospodarczą, społeczną oraz poprawę warunków życia mieszkańców gminy.

4.2. Cele

4.2.1. Cele strategiczne i sposoby ich osiągnięcia

W wyniku analiz strategicznych wyodrębniono cele strategiczne oraz następujące cele operacyjne.

Cel strategiczny 1. WSPARCIE RODZIN ORAZ WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Cele szczegółowe:

- 3.1. Wzrost kompetencji rodzicielskich
- 3.2. Wspieranie rodzin
- 3.3. Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
- 3.4. Promocja kultury i dziedzictwa
- 3.5. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- 3.6. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego

Cel strategiczny 2 TWORZENIE WARUNKÓW DLA AKTYWIZACJI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**Cele szczegółowe:**

- 2.1. Zwiększenie dostępności do różnych form opieki i wsparcia
- 2.2. Aktywizacja i integracja seniorów i osób niepełnosprawnych
- 2.3. Dostosowanie lokalnej infrastruktury do potrzeb osób starszych, chorych i niepełnosprawnych
- 2.4. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki i promocji

Cel strategiczny 3 ZAPOBIEGANIE I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ**Cele szczegółowe:**

- 3.1. Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób uzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy domowej i ich rodzin.
- 3.2. Efektywna profilaktyka w celu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej
- 3.3. Promocja zdrowego stylu życia i form spędzania czasu wolnego
- 3.4. Tworzenie form opieki dla dzieci z rodzin problemowych
- 3.5. Ograniczanie zjawiska przemocy domowej

Cel strategiczny 4 PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU**Cele szczegółowe:**

- 4.1. Zwiększenie ilości inwestorów z zewnątrz
- 4.2. Wzrost kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców
- 4.3. Poprawa potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia nowych miejsc pracy.

4.3. Cele szczegółowe oraz kierunki działań

Tabela 31. Cele operacyjne i zadania realizacyjne

CEL STRATEGICZNY I. WSPARCIE RODZIN ORAZ WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Cele szczegółowe	Przykładowe działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
Wzrost kompetencji rodzicielskich	Wsparcie asystenta rodziny	GOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem Liczba asystentów rodziny
Wspieranie rodzin	Realizacja programów wspierania rodzin np. Karta Dużej Rodziny i innych inicjatyw	UG GOPS NGO Przedsiębiorcy GOK Placówki oświatowe	Liczba programów Liczba rodzin korzystających z karty Liczba wydanych kart Liczba podmiotów na terenie gminy udzielająca zniżek
Zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży	Zajęcia pozalekcyjne Zajęcia taneczne Rozgrywki sportowe Wycieczki i rajdy Wyjazdy na „zieloną” i „białą” szkołę Koła zainteresowań	Placówki oświatowe GOK NGO	Liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów

Promocja kultury i dziedzictwa	Organizacja imprez plenerowych, rekreacyjno-integracyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych Organizacja spotkań z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, wystaw	GOK UG NGO	Liczba wydarzeń Liczba uczestników
	Popularyzacja walorów turystycznych poprzez wydawnictwa i strony internetowe	UG GOK	Wysokość nakładu Liczba wydawnictw
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Organizacja zajęć sportowych, warsztatów artystycznych, wycieczek	Placówki oświatowe GOK UG	Liczba zajęć sportowych Liczba uczestników Liczba obiektów sportowych Liczba klubów i stowarzyszeń sportowych Liczba organizacji pozarządowych działająca w obszarze kultury
Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego	Zapewnienie pomocy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb materialno-bytowych	GOPS	Liczba rodzin korzystających z pomocy Liczba przyznanych zasiłków
	Prowadzenie świetlic środowiskowych	Placówki oświatowe NGO	Liczba chętnych do uczestniczenia w zajęciach
	Współfinansowanie organizacji obozów, kolonii	UG GKRPA NGO	Liczba uczestników Liczba zorganizowanych wyjazdów
	Współpraca w zakresie pozyskiwania żywności dla osób najbardziej potrzebujących	GOPS NGO wolontariat	Liczba osób którzy otrzymali pomoc

CEL STRATEGICZNY II TWORZENIE WARUNKÓW DLA AKTYWIZACJI OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele szczegółowe	Przykładowe działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
Zwiększenie dostępności do różnych form opieki i wsparcia	Organizacja usług opiekuńczych	GOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem.
	Utworzenie specjalistycznych usług oraz rozszerzenie podstawowych usług opiekuńczych	SPZOZ GOPS	Liczba usług medycznych Liczba osób korzystających z usług
	Wsparcie rodzin w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi	GOPS	Liczba rodzin otrzymujących wsparcie
Aktywizacja i integracja seniorów i osób niepełnosprawnych	Tworzenie i dalszy rozwój klubów seniora	GOPS, NGO	Liczba funkcjonujących klubów Liczba nowo utworzonych
	Poszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej dla seniorów: kursy, szkolenia, spotkania pogadanki, wycieczki, wyjazdy studyjne itp.	GOK GOPS, NGO SPZOZ	Liczba wydarzeń przeznaczonych dla seniorów
Dostosowanie lokalnej infrastruktury do potrzeb osób starszych, chorych i niepełnosprawnych	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	UG	Liczba budynków użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych
	Utworzenie ośrodków wsparcia	UG Powiat GOPS SPZOZ NGO Osoby prywatne Przedsiębiorcy	Liczba ośrodków Liczba osób korzystających
Wsparcie działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia	Przygotowanie i realizacja programów informacyjno-	GKRPA GOPS	Liczba programów

	edukacyjnych	SPZOZ Placówki oświatowe Policja	Liczba uczestników
	Upowszechnianie wśród osób starszych zdrowego stylu życia	GOPS SPZOZ GKRPA NGO	Liczba spotkań, prelekcji

CEL STRATEGICZNY III. ZAPOBIEGANIE I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY DOMOWEJ

Cele szczegółowe	Przykładowe działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy,	Wskaźniki realizacji zadań
Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób uzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy domowej i ich rodzin	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin	GKRPA Placówki oświatowe	Liczba grup wsparcia
	Organizacja akcji uświadamiających społeczeństwo, warsztaty, pogadanki, prelekcje	GKRPA POLICJA GOK Placówki oświatowe	Liczba akcji Liczba osób biorących udział w prelekcjach
	Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych	GKRPA NGO UG	Liczba świetlic Liczba osób korzystających
Efektywna profilaktyka w celu przeciwdziałania uzależnieniom	Szkolenia rodziców, młodzieży, sprzedawców alkoholi	GKRPA Placówki oświatowe Policja NGO	Ilość szkoleń Liczba uczestników
	Rozwijanie oferty punktu konsultacyjnego	GKRPA UG	Liczba osób którym udzielono pomocy i wsparcia Liczba zatrudnionych specjalistów w PK
	Podniesienie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej	GKRPA Placówki oświatowe Policja NGO	Liczba programów i kampanii profilaktycznych

Promocja zdrowego stylu życia i form spędzania czasu wolnego	Przygotowanie i realizacja programów, zajęć sportowych, artystycznych, wycieczek, imprez kulturalnych itp	GKRPA Placówki oświatowe GOK UG GOPS NGO	Liczba imprez i zajęć Liczba uczestników
Tworzenie form opieki dla dzieci z rodzin problemowych	Tworzenie świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych	GKRPA Placówki oświatowe NGO GOK	Liczba powstałych świetlic Liczba dzieci korzystających ze świetlic
Ograniczanie zjawiska przemocy domowej	Współpraca instytucji pomocy społecznej, Policji, opieki zdrowotnej, sądu i in. poprzez realizację procedury „Niebieska Karta”	GOPS SPZOZ, GKRPA Placówki oświatowe Policja Sąd NGO	Liczba i rodzaj działań Liczba NK

Cel strategiczny IV. OGRANICZANIE NEGATYWNYCH SKUTKÓW BEZROBOCIA

Cele szczegółowe	Przykładowe działania, zadania, projekty	Potencjalni realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
Zwiększenie ilości inwestorów z zewnątrz	Utworzenie na terenie Gminy specjalnej strefy ekonomicznej	Administracja rządowa	Liczba SSE powstałych na terenie gminy Liczba nowopowstałych firm na terenie SSE Liczba inwestorów
	Promocja regionu	UG Podmioty prywatne NGO	Liczba inicjatyw
Wzrost kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców	Kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych	PUP GOPS NGO	Liczba przeszkolonych osób
	Staże	PUP GOPS NGO	Liczba uczestników.
	Prace społecznie użyteczne i interwencyjne	Instytucje użyteczności publicznej, UG PUP	Liczba osób uczestniczących w pracach.
	Profesjonalne doradztwo zawodowe	PUP GOPS, UG NGO	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.
Poprawa potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia nowych miejsc pracy	Promocja walorów gminy m. in. turystycznych poprzez produkt regionalny, foldery, ulotki	UG, Starostwo Powiatowe,	Liczba wydawnictw promujących gminę Bliżyn Liczba produktów regionalnych

		podmioty prywatne	
	Tworzenie „klimatu” do powstawania gospodarstw agroturystycznych poprzez szkolenia, ulotki, zebrania wiejskie	UG, Starostwo Powiatowe, WODR, podmioty prywatne	Ilość nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych oraz lokali
	Doposażanie miejsc pracy w już istniejących przedsiębiorstwach	PUP	Wysokość nakładów
	Promocja lokalnej przedsiębiorczości	PUP UG	Liczba działań

4.4. Źródła finansowania oraz czas realizacji

Zidentyfikowane cele i działania dotyczące rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Cele zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn mogą być finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

1. budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii;
2. budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administracje rządową;
3. budżetu Wojewody i powiatu;
4. środków zewnętrznych, takich jak programy pomocowe, m. in. środków Unii Europejskiej;
5. zasobów NGO i partnerów realizacji strategii.

Przy opracowywaniu niniejszego dokumentu założono na realizację wyznaczonych w nim celów okres w latach 2016-2022.

V. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Proces wdrożenia Strategii oparty jest na zasadach: jawności życia publicznego, odpowiedzialności personalnej za wykonanie zadań oraz wieloletniego planowania. Strategia będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty.

Wdrażanie elementów Strategii jest procesem ciągłym. Obejmuje przyjęcie wszystkich założonych celów. Kolejny etap prac to weryfikacja istniejących problemów społecznych i dostosowanie do nich odpowiednich celów i działań. Zakłada się możliwość dokonywania modyfikacji harmonogramu i oceny jego realizacji przez Zespół powołany do opracowania aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jego efektywna realizacja będzie w dużej mierze zależna od terminów i wielkości środków z funduszy strukturalnych przyznanych przez Unię Europejską.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bliżyn zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych działających na polu polityki społecznej w gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami.

5.1. System zarządzania realizacją strategii

System zarządzania realizacją strategii określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o powodzeniu i dynamice procesu realizacji strategii.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z współpracujących ze sobą podmiotów zarządzających realizacją strategii:

Wójt – odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie Zespołu Wdrożeniowego .

Zespół Wdrożeniowy – to kilkuosobowy zespół o charakterze operacyjnym powołany zarządzeniem;

- Zadaniem Zespołu jest koordynacja wdrażania strategii oraz weryfikacja osiągania zaplanowanych wskaźników realizacji (produktu, rezultatu oddziaływania).

w skład Zespołu wchodzi :

- Koordynator wdrażania strategii jako przewodniczący Zespołu – reprezentujący wójta
- Przedstawiciele obszarów problemowych (edukacja, pomoc społeczna, kultura, sport, organizacje pozarządowe, zdrowie, bezpieczeństwo – reprezentujący różne środowiska mieszkańców gminy)
- **Zespołem Wdrożeniowym kieruje Koordynator** – do głównych zadań Koordynatora należy:
 - gromadzenie dokumentację związaną ze strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii,
 - prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem **systemu wskaźników**

Należy podkreślić, że wdrażanie odbywać się będzie przy aktywnym udziale podmiotów samorządowych, pozarządowych, oraz samej społeczności lokalnej.

Zidentyfikowanymi partnerami, którzy współpracować powinni przy realizacji strategii są:

1. Urząd Gminy w Bliżynie
2. Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie
3. Gminna Biblioteka Publiczna w Bliżynie
4. Placówki oświatowe gminy
5. Przedsiębiorcy z terenu gminy
6. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie
7. Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach
8. Starostwo Powiatowe w Skarżysku – Kamiennej i jednostki podległe
9. Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku- Kamiennej
10. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
11. Organizacje pozarządowe

12. Media lokalne i regionalne
13. Parafie
14. Inni partnerzy

5.2. Zdefiniowanie kryteriów wyboru projektów strategii

Bazą informacji będą dane statystyczne (GUS-u), instytucji i organizacji a także grup i środowisk biorących udział w programach związanych z realizacją poszczególnych celów Strategii.

Kryteriami wyboru projektów będą:

- I. Aktywność społeczna w poszczególnych miejscowościach (lider i tradycje działalności), baza lokalowa i wkład własny.
- II. Ilość odbiorców projektu.
- III. Skala problemu w środowisku.
- IV. Trwałość projektu (kontynuacja).
- V. Partnerstwo (wspólna realizacja projektu).
- VI. Oryginalność pomysłu.

5.3 Monitoring strategii

Monitoring realizacji strategii będzie prowadzony poprzez zespół wdrażający powołany przez Wójta Gminy Bliżyn.

W ramach monitoringu dokonuje się, przeglądu celów i zadań strategicznych oraz osiągnięcia zaplanowanych rezultatów a także postępów i trudności w realizacji strategii.

Wnioski z monitoringu uwzględniane są podczas oceny i aktualizacji planów działania.

Monitoring prowadzony będzie poprzez:

1. analizę danych statystycznych ,
2. analizę dokumentacji z realizowanych działań,
3. dokumentację fotograficzną lub filmową.

5.4. System oceny i aktualizacji strategii

System oceny i aktualizacji strategii zakłada możliwość wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Zespół ds. Wdrażania a zatwierdzane przez Radę Gminy.

System aktualizacji strategii

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych **raz w roku** poddawana będzie przeglądowi.
- Podczas przeglądu analizie poddany będzie proces realizacji celów: analiza działania/zadania, harmonogram realizacji oraz osiągniętych wskaźników.
- W przypadku zaistnienia nowych okoliczności powodujących konieczność zmian w dokumencie, zapisy w strategii zostaną odpowiednio zaktualizowane i przedstawione Radzie Gminy do zatwierdzenia.

5.5. Podsumowanie

Przyjmuje się następujące formy instytucjonalne zapewniające wdrażanie i monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- nadzór nad sprawną realizacją Strategii sprawuje Wójt Gminy,
- w celu zapewnienia sprawnego wdrażania powołany zostaje przez Wójta Zespół ds. Wdrażania,

Promocja Strategii oraz informowanie o sprawach społecznych odbywać się będzie poprzez:

- o media lokalne,
- o własną stronę internetową gminy,
- o organizowanie spotkań bezpośrednich ze środowiskami (sołectwami),

Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia gminy i liczba mieszkańców w podziale na sołectwa (w latach 2012-2014)	14
Tabela 2. Charakterystyka demograficzna gminy	15
Tabela 3. Ruch naturalny i migracja w latach 2012- 2014	17
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe.....	17
Tabela 5. Główne kierunki działalności gospodarczej w latach 2012– 2014.....	27
Tabela 6. Struktura szkół w gminie Bliżyn	30
Tabela 7. Instytucje współpracujące z pomocą społeczną	34
Tabela 8. Świadczenia przyznane przez GOPS w Bliżynie w latach 2012-2014.....	37
Tabela 9. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2012 – 2014	38
Tabela. 10. Bezrobotni według wieku, wykształcenia, i stażu pracy z terenu gminy Bliżyn (stan na dzień 31.12.2012 i 31. 12.2013r.)	39
Tabela 11. Stan bezrobocia w gminie Bliżyn w/g wieku, wykształcenia, stażu pracy – stan na 30.06.2014 r.	40
Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w gminie Bliżyn w latach 2012-2014.....	41
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie z powodu bezrobocia w latach 2012-2014.....	42
Tabela 14. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie z uwagi na niepełnosprawność w latach 2012-2014.	43
Tabela 15. Pomoc udzielana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bliżynie dla rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą	44
Tabela 16 . Osoby korzystające z pomocy GOPS w Bliżynie z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego.	46
Tabela 17. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS w Bliżynie, u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	47
Tabela 18. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bliżynie.	55
Tabela 19. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy finansowej GOPS w Bliżynie, u których występowało zjawisko przemocy domowej.....	62
Tabela 20. Zestawienie kosztów dożywiania oraz źródło finansowania zakupionych posiłków dla dzieci i młodzieży (w zł).....	63
Tabela 21. Zestawienie kosztów programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012-2014 (w zł).....	64
Tabela 22. Zakres świadczonej pomocy w formie świadczeń rodzinnych.....	65
Tabela 23. Formy pomocy materialnej dla uczniów	66

Spis wykresów

Wykres nr 1. Liczba ludności w latach 2012-2014.	13
Wykres nr 2. Liczba ludności z punktu widzenia rynku pracy i struktury wieku...17	17
Wykres nr 3. Drogi o nawierzchni utwardzonej i gruntowej	25
Wykres nr4. Czy pijesz alkohol – szkoła podstawowa.....	49
Wykres nr 5. Czy pijesz alkohol – szkoła ponadpodstawowa.....	50
Wykres nr 6.Gdzie pijesz alkohol.....	50
Wykres nr 7.Czy zgadzasz się ze stwierdzeniami dotyczącymi alkoholu.....	51
Wykres nr 8.Jak często spożywasz alkohol.....	52
Wykres nr 9. Na ile zgadza się ze stwierdzeniami dotyczącymi alkoholu.....	52
Wykres nr 10. Ocena spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat w miejscowości....	53
Wykres nr 11. Jak często alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w gminie.....	53
Wykres nr 12. Czy zdarzyło się by osoba niepełnoletnia chciała kupić u pana/i alkohol.....	54
Wykres nr 13. Ocena spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat w miejscowości....	54
Wykres nr 14. Które z sytuacji są aktem przemocy.....	57
Wykres nr 15. Czy byłeś kiedykolwiek świadkiem przemocy.....	57
Wykres nr 16. Czy doświadczyłeś kiedykolwiek przemocy.....	58
Wykres nr 17: Do kogo zwróciłbyś się o pomoc będąc świadkiem lub ofiarą przemocy.....	58
Wykres nr 18. Które z wymienionych sytuacji są aktem przemocy.....	59
Wykres nr 19. Czy był kiedykolwiek świadkiem przemocy.....	59
Wykres nr 20. Czy zna osoby, które doświadczają przemocy.....	60
Wykres nr 21. Czy doświadczył kiedykolwiek przemocy.....	60

Spis map

Mapa nr 1 Położenie województwa świętokrzyskiego na tle kraju.....	12
Mapa nr 2 Lokalizacja gminy Bliżyn w Powiecie Skarżyskim.....	13

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tadeusz Łyjak